

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2018

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA
INSTITUTE OF STATISTICS

ОВО ЈЕ
РЕПУБЛИКА
СРПСКА
2018

Бања Лука
децембар 2018.

ISSN 2490-3205

Главни и одговорни уредник:

Проф. др Јасмин Комић, в. д. директора Републичког завода за статистику

Приредио:

Велимир Савић

Начелник Одјељења за публикације, односе са јавношћу и повјерљивост статистичких података:

Владан Сибиновић

Редакциони одбор:

Проф. др Јасмин Комић, Радосав Савановић, Јелена Ђокић, Владан Сибиновић, Велимир Савић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смиљић

Корице:

Никола Савић

Штампа:

Off-Set, Тузла

За штампарiju:

Мирела Аљић

Тираж:

300

ПРЕДГОВОР

Публикација „Ово је Република Српска“ није само врло популарна и читљива статистичка лична карта Српске, којом се Завод радо легитимише, него је и врло значајно периодично издање које и насловом обавезује на стално побољшање.

Настојимо да на непосредан начин и у популарном формату дамо најинтересантије статистичке податке о Републици Српској.

Као и сваке године, ову занимљиву публикацију објављујемо и на енглеском језику и у електронском издању на интернет страници Завода, тако да је доступна корисницима широм свијета.

Народна мудрост специфична је и непроцјењива искуствена умјетност, којом се поносимо тако да уз почетак сваког поглавља дајемо пригодну пословицу. У поглављима доносимо и статистичке занимљивости у рубрици – да ли знате?

На крају ове публикације дати су прилози: Водич за кориснике, Знакови и скраћенице, Ознаке за подручја дјелатности, а и врло интересантна Мала школа статистике.

Надамо се да ће читаоцима и ово издање, као и претходна, бити и занимљиво и корисно.

Све приједлоге и сугестије наших корисника радо ћемо прихватити како би унаприједили ову публикацију.

Бања Лука, децембар 2018.

Проф. др Јасмин Комић, в. д. директора
Републички завод за статистику Републике Српске

СТАТИСТИКА КАО СЛИКА

„Велике рибе, велику воду траже.“

Како у оквиру нашег издања доносимо и област Географски и метеоролошки подаци корисно је да кажемо нешто опширније о ријеци Врбас. Природно, одмах помислите и на Бањалуку. Није ли тако? И ја о томе често мислим, о тој вјечитој нераздвојности и љубави та два дивна топонима. Именица ријека је женског рода, а Врбас је име у мушком роду - иако је, кажу, дошло од врсте врбе. А Врбас је као какав моћни господар врбовао врбе уз своје обале. И Врбању, сестру притоку. Са друге стране, град је именица мушког рода, а име Бањалука је у женском роду. И неко даван је та имена добро и карактерно одабрао, јер Бањалука, онако лијепа и питома, смирује дивни и дивљи Врбас који је прожима, дајућу јој ону љепоту и сјај коју та лука има, а само је љубав даје. Зато је та веза не само природна, него се и доживљава као савршен склад. Неки кажу да Бањалуку Врбас дијели на два дијела. Ја знам да је Врбас увезује, он је њена жила куцавица, њено срце и њен крвоток.

Врбас извире испод планине Зеца, а код Српца се улијева у ријеку Саву, чија је десна притока, те и његове воде припадају Црноморском сливу камо се Сава с Дунавом упутила. Од извора до ушћа Врбас је дуг 249,9 km. Кроз Републику Српску Врбас тече у дужини од 139,9 km. Тако кажу званични извори. Међутим, сви му додају тих недостајућих сто метара, да то некако заокружено и јубиларно звучи. Но, сто метара тако моћне ријеке никако није мало, то је сто метара воде и природе. Дивног Врбаса никад доста.

У горњем току је планинска ријека са много брзака и слапова, јер извире високо, тик под облацима (на чак 1715 метара надморске висине). У средишњини Врбас има наглашени пад корита пробијајући се кроз дубоке кречњачке кањоне све до Бањалуке, а након тога све до ушћа постаје типична равничарска ријека, те у свом току три пута мијења свој карактер. Укратко, Врбас тече кроз Скопљанску котлину, Виначку клисуру, Јајачку котлину, кањон Тијесно, Бањалучку котлину, па онда равницом, кроз Лијевче поље до Саве.

Врбас има чак 36 притока дужих од 10 km, а најзначајније су Плива, Угар, Црна ријека и Врбања. Наравно таква количина воде и брзи ток су огроман хидропотенцијал, па је на Врбасу неколико већих и мањих хидроелектрана. У Републици Српској то су: ХЕ Бочац и недавно отворена ХЕ Бочац 2.

Веома је изражен биодиверзитет на његовим обалама. Разнолика је и флора и фауна, тако да богат биљни и животињски свијет настањује ријеку или њене обале. Када је у питању свијет биљака, он је толико специфичан да су о ендемским и заштићеним врстама у кањону Врбаса написани многобројни научни радови, те је предмет честих истраживања ботаничара. Врбас има дивну смарагдну боју, по којој је чувен, не само од наноса кречњака које растапа из високих Динарида, него управо и због богате флоре.

Воде Врбаса су пуне племените рибе из породице салмонида, као што су поточна пастрмка, липљен и младица, а с обзиром на захтјевне услове у којима таква риба може да обитава, то говори о изузетној, квалитетној и чистој води ријеке. У доњем току Врбаса се налазе и ципиридне врсте риба попут шкобаља, клена, мрене и шарана, а ту су и греч, смућ и пеш, и наравно сом. У ријеци бораве и змије рибарице, смук и бјелоушка, све су неотровне и врло корисне врсте. Уз њу су и гуштери и водоземци, посебно даждевњаци.

Над стрмим литицима кањона изнад Врбаса, често се могу видјети, птице грабљивице – орлови, јастребови и соколови који господаре небом, круже надгледајући све што се на Врбасу и његовим обалама дешава. Специфичне врсте тих птица су мишар (шкањац из породице јастребова), кобац, соко вјетрушка и соко ластавичар. Врбас обилује и ријечним птицама. Бројне су врсте дивљих патака, чапље (посебно сива чапља), корморани, ријечни галебови, чак четири врсте сова (мала ушара, ћук, кукумавка, шумска сова), а одомаћили су се и фазани. Уз обале су присутне и ситне дивље животиње попут лисице, ласице и куње, а понекад ту залута и јазавац, управо онакав какав је био чувени „јолпаз Давидов“ што га је прославио најпознатији писац из ових крајева, Петар Кочић.

Најљепши и најатрактивнији дио Врбаса засигурно је кањон Тијесно. Добро име за ту дивоту од кањона на којем се смјењују високе и стрме литице, клисуре и ријечне терасе. То је један од најзначајнијих кањона средишњих Динарида и због дужине и дубине као и величанствене геоморфологије. Тијесно је на само 12 km од урбаног дијела Бањалуке што је за велике градове изузетна ријеткост. Притом, Тијесно је заштићен природни резерват. О том кањону је и чувени тв канал Национална географија емитовао изузетну репортажу.

Врбас је у кањону Тијесно необично брз, и непредвидљив, што је идеално за адреналинске спортове, као што су кајак и кану на дивљим водама. У Бањалуци је већ одржано свјетско и европско првенство, као и друга такмичења у овим спортовима, а предстојеће Свјетско првенство у кајаку и кануу на дивљим водама у категорији јуниора и сениора до 23 године, (од 22. до 28. јула 2019. године), окупиће више од хиљаду такмичара. У кањону Тијесно је оборен један значајан и атрактиван свјетски рекорд у надморској висини ходања по ужету изнад тла или воде. У оквиру тзв. адреналинског фестивала „Drill and Chill“ који се већ неколико година одржава у Тијесном, Нијемац Јулијан Митермајер је на висини од чак 413 метара прошетао преко кањона и то на танком најлонском ужету.

За оне који нису за сувише екстремне спортове (да поменемо и алпинизам), ова предивна ријека може се упознати спуштајући се њеним током рафтингом (кањоном Подмилаче и Тијесно у дужини од 31 km) или нешто мирнијом вожњом чувеним дајаком, плитким али елегантним, дугим чамцем, који је специфичан за Врбас и Бањалуку. Име је добио по дугој мотки (дајаку) којом се чамац вози, стојећи и одупирући се дајаком од ријечно дно.

Није статистика само скуп података, бројева табела и графикана, то је слика живота осликана управо тим техникама. У том маниру представљен је кроз податке Врбас, чист и моћан, надалеко чувен по љепоти, на понос Републике Српске.

Приређивач:

Велимир Савић

	Предговор	3
	Статистика као слика	4
01	Општи подаци	7
02	Географски и метеоролошки подаци	8
03	Регистар пословних субјеката	15
04	Становништво	17
05	Плате	21
06	Тржиште рада	23
07	Бруто домаћи производ	27
08	Инвестиције	31
09	Животни стандард и сиромаштво	34
10	Структурне пословне статистике	37
11	Цијене	41
12	Пољопривреда	44
13	Шумарство	48
14	Животна средина	52
15	Индустрија	55
16	Енергетика	59
17	Грађевинарство	64
18	Спољна трговина	66
19	Дистрибутивна трговина	69
20	Туризам	71
21	Саобраћај и везе	73
22	Образовање	77
23	Култура и умјетност	85
24	Здравље	89
25	Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	92
26	Социјална заштита	94
27	Истраживање и развој	100
28	Криминалитет	105
	Водич за кориснике	108
	Знакови и скраћенице	109
	Подручја дјелатности	110
	Мала школа статистике	111

1 ОПШТИ ПОДАЦИ

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

НАЗИВ	Република Српска
амблем	
СИМБОЛИ	
застава	
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИЦИ	језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа
СЛУЖБЕНА ПИСМА	ћирилица латиница
СТАНОВНИШТВО , 2017 (процјена средином године)	1 153 017
ПОВРШИНА ¹⁾	24 641 km ²
општине	57
градови	Бања Лука Бијељина Добој Зворник Источно Сарајево Приједор Требиње
ТЕРИТОРИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ	
МОНЕТА	конвертибилна марка (KM)
Међународна банкарска шифра (ISO code)	VAM

¹⁾Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.
Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

2 ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

„Ако узрије доћи ће вријеме и да охлади.“

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између 42°33' и 45°17' сјверне географске ширине и 16°12' и 19°38' источне географске дужине по Гриничу, односно захвата сјверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора — нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина — панонске и медитеранске.

Према територијалној организацији територију Републике Српске чине седам градова: Бања Лука, Источно Сарајево, Приједор, Добој, Бијељина, Требиње и Зворник као и 57 општина. Док остали наведени градови у свом саставу немају општине, Град Источно Сарајево обухвата подручја општина: Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево, Пале, Соколац, Источни Стари Град и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна — Мајна — Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алuviјалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина — Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјеверо-источни огранци Мајевице.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које заузима и највећи дио површине Републике Српске. Највиши планински врх на територији Републике Српске је Маглић, који се налази на 2 386 m надморске висине на истоименој планини.

Најдуже ријеке Републике Српске су Дрина (308,5 km), Сава (204,8 km) и Врбас (131,9 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

2.1. Географске координате крајњих тачака

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Доња Градина - општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Подштировник - град Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Жлијебац - општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Средњи Бушевић - општина Крупа на Уни

¹⁾ По Гриничу

2.2. Највише планине и планински врхови

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница (Тјентиште)	Снијежница	1 787
Баба	Ђед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Перућица је једна од посљедњих прашума у Европи. Налази се у Републици Српској/БиХ, у близини границе са Црном Гором и дио је Националног парка Сутјеска.

2.3. Најдуже ријеке (дужина тока)

Ријека	УКУПНО	у Републици Српској
Дрина	341,0	308,5
Сава	945,0	204,8
Врбас	249,9	131,9
Босна	279,4	98,0
Врбања	95,4	95,4
Уна	212,5	91,8
Сана	157,7	85,0
Укрина	80,9	80,9

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2.4. Највећа језера и рибњази

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мил. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвњу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санџани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	7,472	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске карактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа, и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има умјерено континенталну климу. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим љетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа љета и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњезни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и 7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско–котлинске климе, имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снијегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су љета умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске –Требиње.

2.5. Годишње вриједности важнијих метеоролошких параметара и средња мјесечна температура ваздуха, 2017.

Мјесто	Средња годишња температура ваздуха, °C	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	12,60	5,40	72,00	2 369,10
Бијељина	12,90	5,70	77,00	2 047,00
Билећа	12,70	4,20	67,00	2 695,10
Вишеград	11,50	6,10	69,00	-
Градишка	12,10	5,00	73,00	-
Добој	12,20	6,20	75,00	2 123,70
Калиновик	7,80	5,50	67,00	-
Мркоњић Град	10,30	5,50	74,00	1 939,20
Нови Град	12,00	5,80	67,00	-
Приједор	12,20	5,50	74,00	2 114,90
Рибник	11,00	5,60	68,00	-
Рудо	11,30	5,90	69,00	-
Соколац	7,90	5,60	74,00	2 147,70
Србац	12,00	6,30	74,00	-
Сребреница	10,70	5,90	78,00	1 615,50
Требиње	14,90	3,90	62,00	-
Фоча	10,80	6,20	78,00	-
Хан Пијесак	7,20	5,90	85,00	2 073,10
Чемерно	6,90	5,30	77,00	2 189,20
Шипово	10,30	5,40	79,00	-

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотреси у Републици Српској

Земљотрес настаје усљед помјерања тектонских плоча, кретања Земљине коре или појаве удара, а последица је подрхтавање Земљине коре због ослобађања велике енергије. Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и мањих сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро-плоче. Насупрот распрострањеном увјерењу да су земљотреси ријетке појаве, они се дешавају врло често, али њихов највећи број је слабог интензитета и јавља се на релативно малим површинама копнених простора или океанског дна.

2.6. Земљотреси

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Бочац	20. 2. 1996.	14:12:1	44,50	17,23	4,7	6-7
Теслић	26. 2. 1998.	12:09:2	44,72	17,71	4,1	5-6
Источни Дрвар	15. 4. 1998.	23:30:4	44,37	16,63	4,1	5-6
Требиње	22. 7. 2001.	20:08:1	42,79	18,18	4,6	6-7
Котор Варош	29. 3. 2002.	16:04:0	44,60	17,39	4,0	5-6
Миљићи	14. 12. 2003.	10:09:2	44,08	19,09	5,1	6-7
Невесиње	21. 9. 2004.	04:46:0	43,18	18,13	4,2	5-6
Берковићи	27. 9. 2005.	00:25:3	43,22	18,15	5,1	6-7
Невесиње	17. 6. 2006.	20:01:1	43,39	18,09	4,3	6
Невесиње	17. 6. 2006.	20:09:2	43,36	18,15	4,2	5-6
Требиње	14. 11. 2008.	13:26:0	42,56	18,60	4,7	6-7
Пале	31.3.2009.	01:46:0	43,84	18,54	4,1	5-6
Волујак	25.1.2013.	18:52:2	43,26	18,70	4,1	6
Волујак	3.2.2013.	12:01:0	43,22	18,67	4,1	6
Регион Поткозарја	28.1.2014.	00:03:3	44,99	17,13	4,2	6
Регион Гацка	4.5.2014.	23:29:5	44,52	17,56	3,9	5-6
Регион Гацка	30.9.2014.	15:12:4	43,06	18,40	4,0	5-6
Јахорина	12.04.2015.	00:05:3	43,75	18,56	4,2	6
Масловаре	28.4.2015.	16:16:5	44,52	17,56	4,0	5-6
Слатина (рег. Бања Луке)	3.11.2016.	15:04:0	44,80	17,30	3,9	5-6
Регион Билеће	9.11.2016.	15:58:4	42,93	18,47	4,1	5-6
Фоча	2.3.2017.	6:36:23	43,40	18,97	3,6	5

²⁾ Вријеме потреса дато је по UTC времену (универзално вријеме)

³⁾ Магнитуда потреса изражена је у јединицама Рихтерове скале

⁴⁾ Приказани су земљотреси са пет и више степени. Интензитет потреса у епицентралној зони одређен је према Меркали – Канкани – Зиберговој (Merkalli – Cancani – Sieberg) скали ("MCS").

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Природне катастрофе могу се подијелити у шест група: покрети тла (лавине, земљотреси, лахар, клизиште, вулканска ерупција), вода (поплава, лимничка ерупција, цунами), вријеме (близард, циклони, суша, топлотни талас, торнадо), ватра (шумски пожар), болест (епидемија, масовна глад) и ванземаљске (гама зраци, удари свемирских објеката, сунчеве бакље, супернова, хипернова).

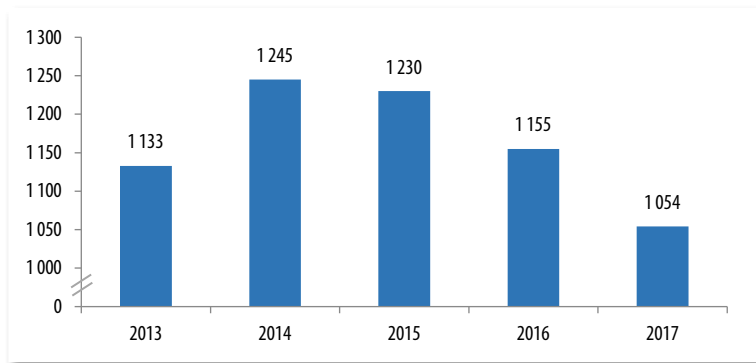
3 РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА

„Или не покушавај, или доврши.“

Подаци о пословним субјектима који имају сједиште на територији Републике Српске добијени су из Регистра пословних субјеката. У Регистар се не уписују физичка лица која обављају предузетничку дјелатност.

Успостављањем једношалтерског система у поступку регистровања пословних субјеката, према Закону о регистрацији пословних субјеката у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске”, број 67/13 и 15/16) и Закону о Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге („Службени гласник Републике Српске”, број 96/05, 74/10 и 68/13), поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката од 1.12.2013. године у надлежности је Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге.

Број основаних пословних субјеката у 2017. години мањи је у односу на претходну годину. У 2017. години основано је 1 054 нових пословних субјеката.

Графикон 3.1. Број основаних пословних субјеката

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА

Трговина је и даље је најзаступљенија дјелатност коју пословни субјекти претежно обављају.

Око трећине укупно регистрованих пословних субјеката, према претежној дјелатности, разврстано је у подручје *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала*.

3.1. Број пословних субјеката по подручјима КД, стање 31. децембар

Подручја КД	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	27 207	28 348	29 140	30 275	31 286
A	983	1 025	1 057	1 106	1 144
B	169	176	178	182	185
C	3 701	3 840	3 941	4 075	4 187
D	158	168	171	189	200
E	214	226	233	241	248
F	1 479	1 534	1 556	1 625	1 696
G	8 272	8 510	8 588	8 829	9 029
H	1 286	1 337	1 368	1 419	1 461
I	359	374	389	407	425
J	487	510	544	595	644
K	167	177	177	184	196
L	144	151	158	174	192
M	1 241	1 326	1 399	1 490	1 570
N	322	346	361	396	423
O	341	342	342	342	349
P	548	570	591	615	636
Q	646	691	714	754	789
R	2 092	2 154	2 203	2 258	2 318
S	4 597	4 890	5 167	5 391	5 591
T	-	-	2	2	2
U	1	1	1	1	1

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја пословних субјеката са сједиштем на територији Републике Српске, њих 7,9% основано је страним капиталом.

4 СТАНОВНИШТВО

„Гдје ће крушка, но под крушку.“

Живорођена дјеца

Укупан број живорођених у 2017. години у односу на претходну годину мањи је за 1,2%. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 27,3 године, те је у односу на прошлу годину, просјечна старост повећана за 0,4. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у ЕУ (према посљедњем расположивом податку Еуростата за 2016. годину) била је 29,0 година. Подаци указују на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке у Републици Српској била је 29,0 година у 2017. години.

У посљедњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 83% дјеце.

4.1. Живорођени у Републици Српској

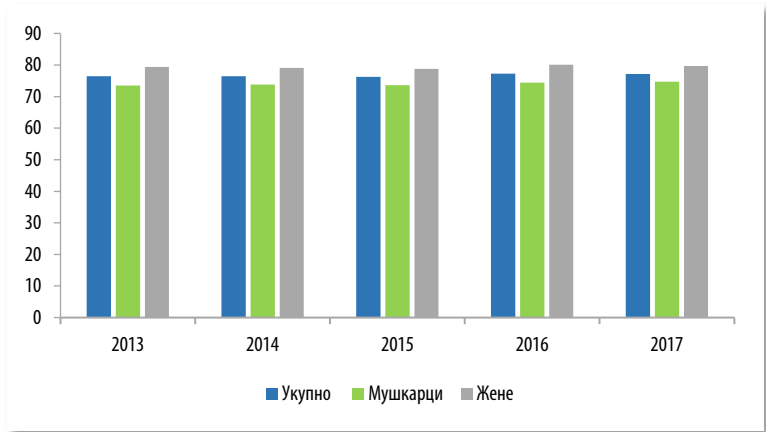
	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	9 510	9 335	9 357	9 452	9 339
Мушко	4 907	4 846	4 842	4 931	4 886
Женско	4 603	4 489	4 515	4 521	4 453

Очекивано трајање живота

Очекивано трајање живота у Републици Српској при рођењу порасло је за 0,35 година за жене и 1,18 година за мушкарце између 2013. и 2017. године, док је највећи пораст евидентиран између између 2015. и 2016. године. У 2017. години очекивано трајање живота за жене износило је 79,71 , док је за мушкарце било 74,68 година.

4.2. Очекивано трајање живота у Републици Српској

	УКУПНО	Мушкарци	Жене
2013	76,42	73,50	79,36
2014	76,41	73,76	79,06
2015	76,19	73,60	78,78
2016	77,24	74,40	80,10
2017	77,20	74,68	79,71

Графикон 4.1. Очекивано трајање живота

4.3. Најчешћа мушка и женска имена уписана у матичне књиге рођених

	2013	2014	2015	2016	2017
Мушка имена	Лука	Лука	Стефан	Стефан	Стефан
	Никола	Никола	Лука	Лука	Лазар
	Марко	Стефан	Никола	Лазар	Лука
	Стефан	Марко	Лазар	Никола	Никола
	Андреј	Лазар	Павле	Павле	Павле
Женска имена	Марија	Марија	Марија	Марија	Марија
	Милица	Милица	Ана	Софија	Софија
	Сара	Ана	Милица	Ана	Милица
	Теодора	Јована	Софија	Милица	Ана
	Ана	Софија	Сара	Сара	Дуња

СТАНОВНИШТВО

Умрли у Републици Српској

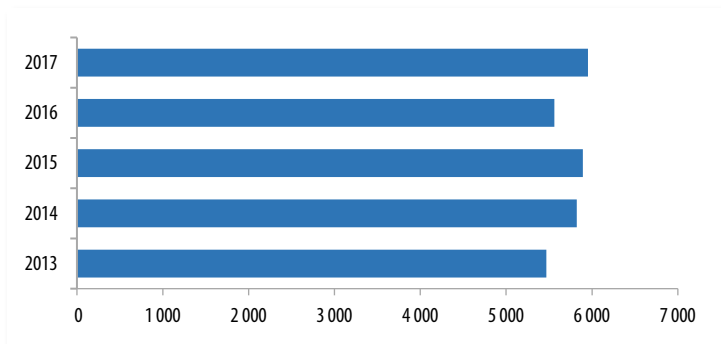
Укупан број умрлих у 2017. години у односу на претходну годину већи је за 4,7%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 74,5 година. У просјеку, жене живе дуже од мушкараца око шест година. Више од половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигних тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око три бебе до годину дана старости. Република Српска има једну од нижих стопа смртности одојчади у поређењу са државама из окружења и за 2017. годину износи 2,8‰.

4.4. Умрли у Републици Српској

	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	13 978	14 409	15 054	13 970	14 663
Мушкарци	7 237	7 386	7 640	7 198	7 363
Жене	6 741	7 023	7 419	6 772	7 300

Закључени бракови

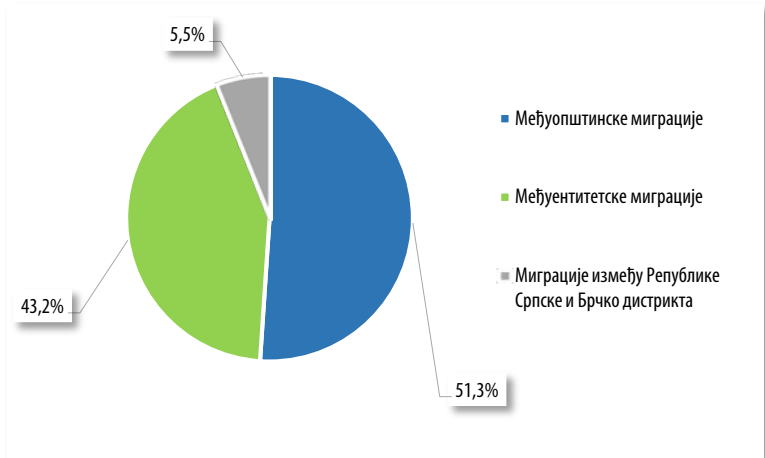
У Републици Српској се у просјеку на хиљаду становника закључује пет нових бракова. У 2017. години број склопљених бракова повећан је за 6,5% у односу на 2016. годину. Најстарији младожења у 2017. години имао је 89 година, а невеста 86 година, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 17 година, а најмлађа невеста 16 година. Просјечна старост невесте приликом закључења брака је 28,7, док први брак у просјеку жене закључују са 27,0 година. Просјечна старост мукараца приликом закључења брака је 32,2 године, а први брак младожење у просјеку склапају са 30,2 године.

Графикон 4.1. Закључени бракови

Миграције у Републици Српској

Највећи број миграција у Републици Српској забијежен је у популационој групи од 20. до 34. године, а за пресељење у овој доби се чешће одлучују жене. У старосној групи од 35 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 4.2. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2017.

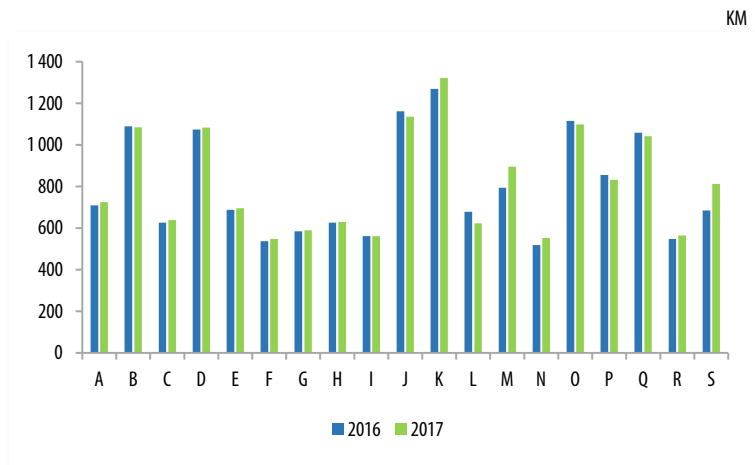
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Настављен је вишегодишњи тренд када су у питању унутрашње миграције, по којем је број досељавања у Републику Српску већи у односу на Федерацију БиХ. Тако је број досељених из Федерације БиХ у Републику Српску већи од броја одсељених из Републике Српске у Федерацију БиХ за 199 и 2017. године.

„Лакше је стећи него сачувати.“

Просјечна нето плата мања у 2017. години у односу на претходну годину

Након три године узастопног раста, просјечна нето плата је у 2017. години мања за 5 КМ у односу на претходну годину. Номинално гледано, просјечна нето плата мања је за 0,6%. Највећи номинални раст нето плате остварен је у подручјима *Остале услужне дјелатности* 18,8% и *Стручне, научне и техничке дјелатности* 12,9%. С друге стране, највеће смањење плате, у номиналном износу, забиљежено је у подручјима *Пословање некретнинама* 8,4% и *Образовање* 2,6%.

Графикон 5.1. Просјечне нето плате по подручјима КД

Реални индекс просјечне нето плате, који представља однос између номиналног индекса просјечне нето плате и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, такође показује смањење. У 2017. години, у односу на 2016. годину, у Републици Српској реално смањење просјечне нето плате износило је 1,1%.

Ситуација је различита када су у питању земље у окружењу. У Србији просјечна нето плата реално је већа за 0,9%, у Словенији за 1,7%, док је у Хрватској просјечна нето плата реално већа за чак 4,2%. У Црној Гори просјечна нето плата реално је мања у 2017. години у односу на 2016. годину за 0,2%. У Федерацији БиХ просјечна нето плата реално је већа за 0,8%.

У посљедњих пет година просјечна нето плата повећала се за 2,8%. Запослени у подручју *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему, и даље су најбоље плаћени за свој рад. Они чине 2,5% од укупног броја запослених и у 2017. години су просјечно примали 1 321 КМ мјесечно. Најниже нето мјесечне плате у 2017. години (548 КМ) зарађивали су запослени у подручју *Грађевинарства*, које запошљава 4,8% од укупног броја радника. У овом подручју 41,6% запослених има средњу стручну спрему, 28,2% има диплому квалификованог радника, док вишу или високу стручну спрему има 14,2% радника.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна нето плата у петогодишњем периоду повећала се највише у подручју *Стручне, научне и техничке дјелатности* и то за 125 КМ, или 16,2%.

5.1. Просјечне нето плате по подручјима КД

КМ

	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	808	825	831	836	831
A	650	675	682	710	725
B	1 044	1 072	1 097	1 090	1 084
C	587	601	612	626	638
D	1 039	1 060	1 067	1 074	1 083
E	637	666	679	688	696
F	549	531	520	537	548
G	603	610	602	585	589
H	621	618	629	626	630
I	534	555	581	561	562
J	1 107	1 182	1 149	1 161	1 136
K	1 293	1 268	1 261	1 269	1 321
L	712	723	683	679	623
M	771	817	772	794	896
N	542	483	515	518	552
O	1 027	1 083	1 104	1 115	1 098
P	819	843	851	855	833
Q	1 037	1 045	1 052	1 059	1 041
R	554	566	551	548	564
S	808	703	695	685	813

6 ТРЖИШТЕ РАДА

„Свако има права колико има моћи.“

Тржиште рада Републике Српске је и у 2017. години наставило да се опоравља од утицаја негативних ефеката свјетске економске кризе. Један од главних показатеља да се тржиште рада опоравља јесте пад стопе незапослености. Стопа незапослености постепено се смањивала од 2013. године, да би се у 2017. години знатно смањила за 3,8 процентна поена у односу на претходну годину.

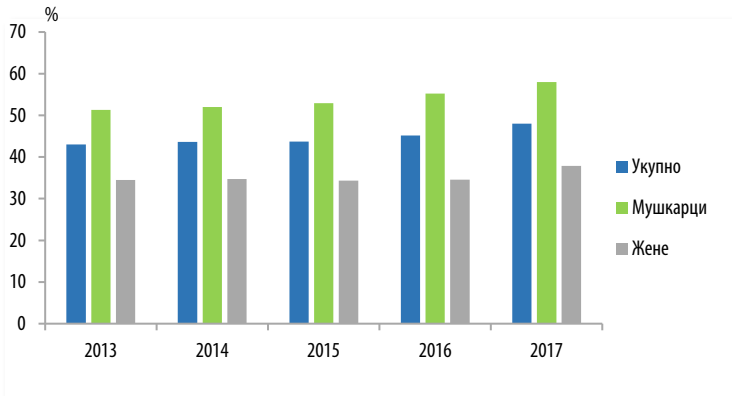
Посматрано по полу, у 2017. години у односу на претходну годину, стопа незапослености жена мања је за 4,4 процентна поена, док је стопа незапослености мушкараца мања за 3,6 процентна поена.

6.1. Стопе незапослености

	%				
	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	27,0	25,7	25,2	24,8	21,0
Мушкарци	25,3	23,8	23,4	21,6	18,0
Жене	29,5	28,4	27,7	29,5	25,1

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2017. години је: пољопривредне 30,0%, индустријске (непољопривредне) 24,8% и услужне 45,3%; а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 66,7%, samozапосленици 26,4% и неплаћени помажући чланови 6,9%. Према завршеној школској спреми највећи број запослених има средњу стручну спрему 63,7%.

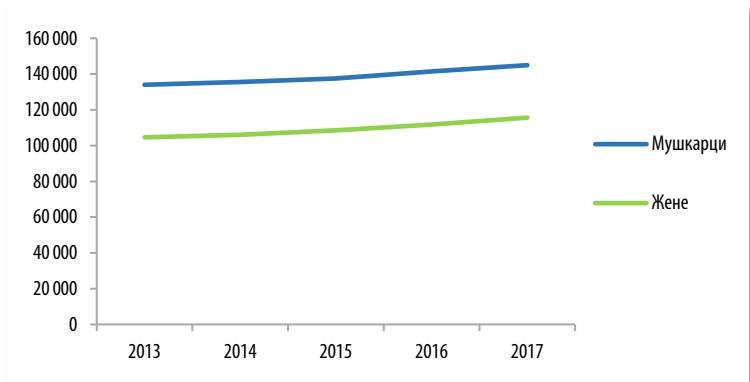
Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће категорије запослених за плату у укупној запослености.

Графикон 6.1. Стопе запослености (15–64 година старости)

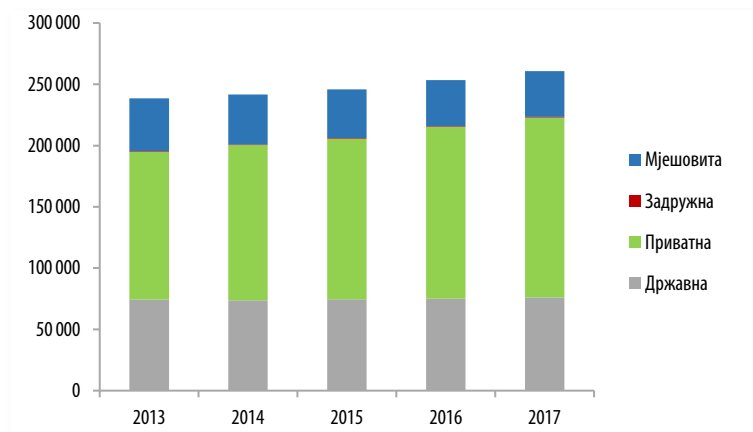
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стопа запослености мушког дијела популације већа је за 17,8 процентних поена у односу на стопу запослености женског дијела популације.

Графикон 6.2. Запослени по полу, годишњи просјек

ТРЖИШТЕ РАДА

Графикон 6.3. Запослени према облику својине

Највећи број запослених је у приватном сектору. Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

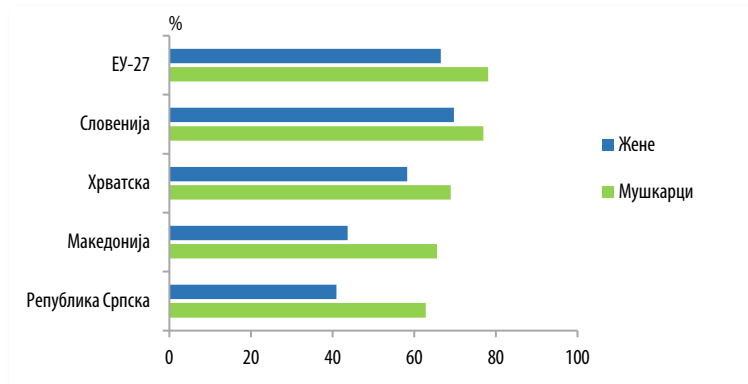
Половина запослених у Републици Српској ради у подручјима *Прерађивачка индустрија, Трговина и Државна управа*. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

Сваки шести запослени млађи је од 30 година, а четвртина запослених старија је од 50 година.

Свако друго лице које тражи запослење има завршену средњу школу, док високу или вишу школу има свако петнаесто лице. Трећина незапослених млађа је од 30 година, а сваки пети незапослени старији је од 50 година.

6.2. Запослени по подручјима КД, годишњи просјек

	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	238 640	241 544	245 975	253 305	260 608
A	7 788	8 307	8 345	8 468	8 482
B	4 866	5 155	5 288	5 277	5 357
C	45 844	48 935	49 857	52 116	54 434
D	7 166	7 565	7 832	7 854	8 201
E	4 637	4 828	4 788	4 833	4 956
F	11 003	10 970	11 072	11 542	11 731
G	44 750	41 983	42 595	44 909	46 172
H	10 970	11 479	11 570	11 761	11 987
I	11 345	11 181	11 602	12 106	12 879
J	5 088	5 081	5 168	5 150	5 587
K	5 664	5 608	5 608	5 558	5 505
L	670	508	493	519	529
M	7 084	6 809	7 130	7 423	7 657
N	2 540	2 719	2 850	2 948	3 134
O	23 681	23 843	24 135	24 202	24 580
P	21 484	21 917	22 314	22 608	22 691
Q	16 755	16 785	17 054	17 198	17 484
R	2 814	3 123	3 293	3 583	3 846
S	4 491	4 748	4 981	5 250	5 396

Графикон 6.4. Стопе запослености у земљама у окружењу (20–64 година старости)

7 БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

„Богатство никад није сито.“

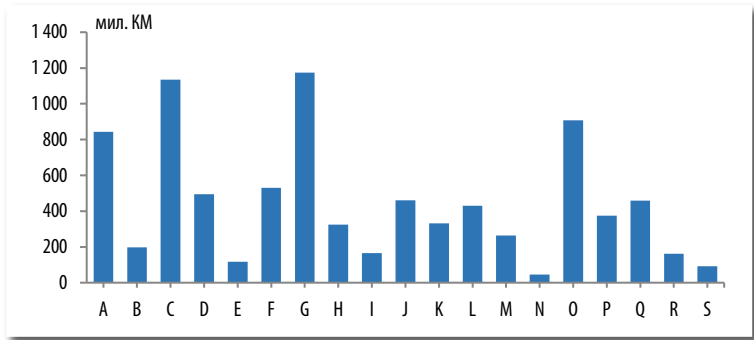
Економска активност Републике Српске, мјерена реалном стопом раста БДП, у 2017. години забиљежила је раст од 3,1%.

7.1. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност¹⁾, 2017.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	843 726	-5,0
Вађење руда и камена	197 096	-2,1
Прерађивачка индустрија	1 135 585	7,9
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	494 607	-5,0
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	116 828	3,5
Грађевинарство	530 002	7,6
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 174 008	8,4
Саобраћај и складиштење	325 280	6,6
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	165 747	12,4
Информације и комуникације	461 353	0,1
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	332 148	7,2
Пословање некретнимама	429 596	3,0
Стручне, научне и техничке дјелатности	263 322	2,1
Административне и помоћне услужне дјелатности	45 235	2,5
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	907 246	1,4
Образовање	374 981	-1,0
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	458 363	1,9
Умјетност, забава и рекреација	162 126	8,6
Остале услужне дјелатности	91 963	4,7
FISIM (минус)	206 018	5,1
Бруто додата вриједност	8 303 194	3,0
Порези на производе минус субвенције на производе	1 773 823	3,2
Бруто домаћи производ	10 077 017	3,1

¹⁾ Обрачун Бруто домаћег производа заснован је на међународној методологији Европског система рачуна из 2010. године (European System of Accounts - ESA 2010).

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Графикон 7.1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2017.

Преко 1,9 милијарди КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2017. годину подручје *Прерађивачка индустрија* учествује са 11,3%, подручје *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* са 4,9%, подручје *Вађење руда и камена* са 2,0% и подручје *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедације) животне средине* са 1,1%. Посматрано са становишта запослености, ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

7.2. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност, текуће цијене, структуре

	%				
	2013	2014	2015	2016	2017
Пољопривредне дјелатности (А)	10,4	9,4	9,3	9,3	8,4
Индустријске дјелатности (В,С,Д,Е)	16,5	16,4	17,4	18,4	19,3
Грађевинарство (F)	4,4	4,8	4,7	4,9	5,3
Услугне дјелатности (G,H,I,J,K,L,M,N,O,P,Q,R,S)	53,5	53,6	52,8	51,5	51,4
FISIM (минус)	2,1	2,0	2,0	2,1	2,0
Бруто додата вриједност	82,7	82,2	82,2	82,0	82,4
Порези на производе минус субвенције на производе	17,3	17,8	17,8	18,0	17,6
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Економија Републике Српске по свом обиму веома је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. Карактерише је доминантно учешће дјелатности које се ослањају на домаће ресурсе као што су пољопривреда, шумарство, рударство и енергетика.

У посматраном петогодишњем периоду, учачавају се блага помјерања у структури БДП-а, опада учешће пољопривредних дјелатности, док се учешће индустријских дјелатности и дјелатности Грађевинарства повећава.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја тржишних предузећа из подручја *Прерађивачка индустрија*, 2,1% чине велика предузећа, а стварају 42,6% бруто додате вриједности.

7.3. Бруто додата вриједност по институционалним секторима, текуће цијене, структуре

%

	2013	2014	2015	2016	2017
Нефинансијски сектор	50,4	50,7	51,9	53,7	55,8
Финансијски сектор	3,6	3,8	3,8	3,7	4,0
Сектор општа држава	22,3	22,8	22,3	21,4	20,2
Сектор домаћинства	25,6	24,4	23,7	23,0	21,9
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
FISIM (минус)	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5
Бруто додата вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

7.4. Бруто домаћи производ

	2013	2014	2015	2016	2017
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хиљ. КМ	8 792 917	8 887 307	9 205 038	9 630 569	10 077 017
Бруто домаћи производ по становнику ²⁾ , КМ	7 508	7 615	7 921	8 320	8 740
Бруто домаћи производ, стопе реалног раста, %	1,7	0,3	2,8	3,5	3,1

²⁾ Процјена броја становника заснована на резултатима добијеним из Пописа становништва 2013.

Бруто домаћи производ по становнику, индикатор који говори о достигнутом нивоу благостања становника једне економије, у 2017. години износи 8 740 КМ и порастао је за 16,4% у односу на 2013. годину.

При расподјели бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, оствареног у 2017. години, средства за запослене учествују са 44,7%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак са 37,5%, а 17,8% се односи на нето порезе на производе и производњу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Остала плаћања запосленим (примања разних накнада изван плате) чине 18,6% укупних средстава за запослене.

7.5. Доходне компоненте бруто домаћег производа, текуће цијене

	2013	2014	2015	2016	2017
Бруто домаћи производ	8 792 917	8 887 307	9 205 038	9 630 569	10 077 017
Средства за запослене	4 251 962	4 304 121	4 396 844	4 400 367	4 502 263
Нето порези на производе и производњу	1 543 182	1 592 993	1 663 040	1 758 514	1 799 149
Бруто оперативни вишак/ Бруто мјешовити доходак	2 997 773	2 990 193	3 145 154	3 471 688	3 775 605

хиљ. КМ

8 ИНВЕСТИЦИЈЕ

„Ако хоћеш језгро сломити љуску.“

Остварене инвестиције пословних субјеката, чије је сједиште у Републици Српској, у 2017. години износиле су 1 612 886 000 КМ.

Значајан раст инвестиционе активности забиљежен је у подручју *Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство* (59,7%), *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* (49,6%) и *Прерађивачка индустрија* (28,7%).

8.1. Остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора, 2017.

	Вриједност остварених инвестиција, хиљ. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	1 612 886	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	50 268	3,1
Вађење руда и камена	27 522	1,7
Прерађивачка индустрија	309 065	19,2
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	320 916	19,9
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне	14 109	0,9
Грађевинарство	65 696	4,1
Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	153 893	9,5
Саобраћај и складиштење	69 627	4,3
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	10 989	0,7
Информације и комуникације	108 707	6,7
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	28 684	1,8
Пословање некретнинама	3 635	0,2
Стручне, научне и техничке дјелатности	15 661	1,0
Административне и помоћне услужне дјелатности	4 210	0,2
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	384 658	23,8
Образовање	10 865	0,7
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	25 501	1,6
Умјетност, забава и рекреација	6 006	0,4
Остале услужне активности	2 874	0,2

¹⁾ Обрачун инвестиција у стална средства заснива се на ESA 2010.

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала следећа подручја: *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање, Прерађивачка индустрија, Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала*. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Грађевинарство, и Прерађивачка индустрија*.

Више од 800 милиона КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, више од половине укупно остварених инвестиција уложено је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2017. години највише су улагали пословни субјекти из подручја *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање (41,8%), Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (16,6%) и Прерађивачка индустрија (15,2%)*.

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја *Прерађивачка индустрија (25,4%)*.

Када су у питању улагања у нематеријална (неопипљива) стална средства највише учествују подручја *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација са 27,1%, Информације и комуникације са 23,3% и Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање са 22,2%*.

8.2. Структура остварених инвестиција у стална средства према техничкој структури

	2013	2014	2015	2016	2017
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	46,0	59,6	52,0	51,2	49,7
Машине, опрема и транспортна средства	42,8	33,5	41,9	43,2	44,0
Остало	11,2	6,9	6,1	5,6	6,3

Инвестициона улагања у 2017. години су са 60,2% финансирана из властитих средстава, са 29,4% из финансијских кредита, са 3,7% из средстава буџета и фондова, са 2,9% из удружених средстава, са 2,6% из других извора и са 1,2% из финансијског лизинга.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

8.3. Исплате за инвестиције и остварене инвестиције

хиљ. КМ

	2013	2014	2015	2016	2017
Извршене исплате за инвестиције	1 533 584	1 800 882	1 578 537	1 683 292	1 562 817
Остварене инвестиције	1 563 825	2 009 430	1 650 506	1 668 689	1 612 886

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Инвестициона улагања пословних субјеката регистрованих у подручју *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* чине 81,4% укупно остварених инвестиција у подручју *Грађевинарство*.

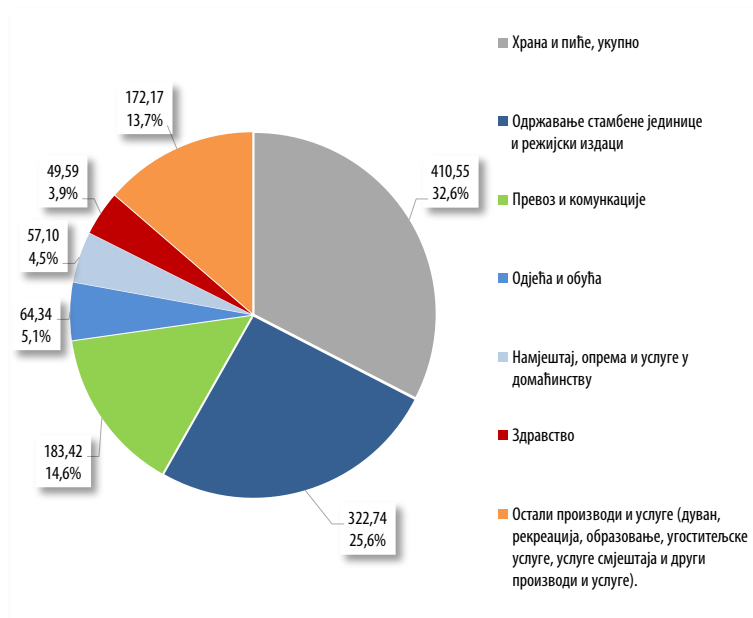
9 ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

„Пријатељ је најбоља имовина у животу.“

Подаци прикупљени на основу 2 607 анкетираних домаћинстава у Републици Српској, у току 2015. године, показују да су просјечни мјесечни издаци за потрошњу просјечног домаћинства износили 1 259,91 КМ.

Просјечан број чланова у домаћинству био је 2,74.

Једно домаћинство је у просјеку мјесечно трошило, у 2015. години, 410,55 КМ на храну и пиће, док су издаци за непрехрамбене производе и услуге износили 849,35 КМ. Скоро трећина укупних мјесечних издатака односи се на храну и пиће (32,6%), док једна четвртина издатака одлази на одржавање стамбене јединице и режијске издатке (25,6%). За превоз и комуникације издвајало се 14,6%. За одјећу и обућу издвајало се 5,1% од укупних мјесечних издатака, за намјештај, опрему и услуге у домаћинству издвајало се 4,5%, за здравство издвајало се 3,9% и преосталих 13,7% издвајало се на остале производе и услуге (дуван, рекреација, образовање, угоститељске услуге, услуге смјештаја и други производи и услуге).

Графикон 9.1. Структура просјечних мјесечних издатака по категоријама, 2015.

ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

Релативна линија сиромаштва омогућује поређење стандарда једне категорије становништва са другима у истом друштву, зависно од њихових издатака за потрошњу на посматраној територији.

Графикон 9.2. Проблеми домаћинства са стамбеном јединицом, 2015.

9.1. Релативно сиромаштво по величини домаћинства, 2015.

Величина домаћинства	Укупан број домаћинстава	Величина сиромаштва
УКУПНО	359 567	13,9
1 члан	95 009	19,3
2 члана	100 126	12,1
3 члана	52 263	(11,9)
4 члана	59 860	(10,5)
5 или више чланова	52 309	13,0

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У току године, сваки члан домаћинства просјечно пије 58,7 литара млијека и поједе 226 комада јаја.

ЖИВОТНИ СТАНДАРД И СИРОМАШТВО

9.2. Релативно сиромаштво по типу домаћинства, 2015.

%

ТИП ДОМАЋИНСТВА	Укупан број домаћинства	Величина сиромаштва
УКУПНО	359 567	13,9
Самачка <65 година	33 786	(13,2)
Самачка 65+ година	61 223	22,7
Брачни пар без дјеце <65 година	31 724	(9,5)
Брачни пар без дјеце 65+ година	43 530	(14,3)
Брачни пар са једним дјететом	38 528	(8,3)
Брачни пар са два дјетета	48 542	(9,9)
Брачни пар са троје и више дјеце	13 993	:
Самохрани родитељи	24 202	(15,0)
Самохрани родитељи + други сродници	11 049	:
Брачни пар са дјецом + други сродници	20 202	(14,6)
Брачни пар са дјецом + родитељи	11 719	:
Остало	21 069	(16,1)

10 СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

„Што људи имају више, то више желе.“

Информације и комуникације најпродуктивније подручје дјелатности у 2016. години, док је Пословање некретнима најпрофитабилније подручје

Просјечна стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, у Републици Српској је 14,0%.

Према пословању у 2016. години подручје *Информације и комуникације* може се издвојити као једно од најуспјешнијих подручја дјелатности економије Републике Српске. Са 244 предузећа и 74 предузетника, те 5 659 запослених лица, ово подручје учествује у укупној додатој вриједности са више од 8,5%, има највећу продуктивност рада 69 776 КМ, као и високе трошкове рада по запосленом 24 372 КМ и високу стопу профитабилности 35,1%.

10.1. Показатељи успјешности нефинансијске пословне економије

	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу (продуктивност)	Трошкови рада по запосленом	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу
УКУПНО	107 996	27 103	13 419	15 165
Индустријске дјелатности	91 194	28 123	14 734	13 842
Грађевинарство	106 862	31 391	10 507	21 494
Трговина	196 987	25 037	11 304	15 601
Нефинансијске услужне дјелатности	55 937	26 346	13 875	15 115

Тржишни пословни субјекти (предузећа и предузетници) у подручјима индустрије запошљавају више од 40,4% од укупно запослених лица, а дају и највећи допринос стварању укупне додате вриједности по факторским трошковима, око 42%, која је у 2016. години износила више од 4,6 милијарди КМ.

Од укупног броја пословних субјеката у нефинансијској пословној економији Републике Српске, трећина послује у сектору трговине, гдје је ангажована четвртина од укупног броја запослених. Најмање пословних субјеката послује у подручју *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација*, 61 предузеће, али је у овом подручју најбоља плаћеност рада, односно највиши просјечни трошкови по запосленом, који на годишњем нивоу износе 26 316 КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Више од 98% пословних субјеката у нефинансијској пословној економији Републике Српске чине мали пословни субјекти, са мање од 50 запослених.

10.2. Показатељи пословања нефинансијске пословне економије, структуре

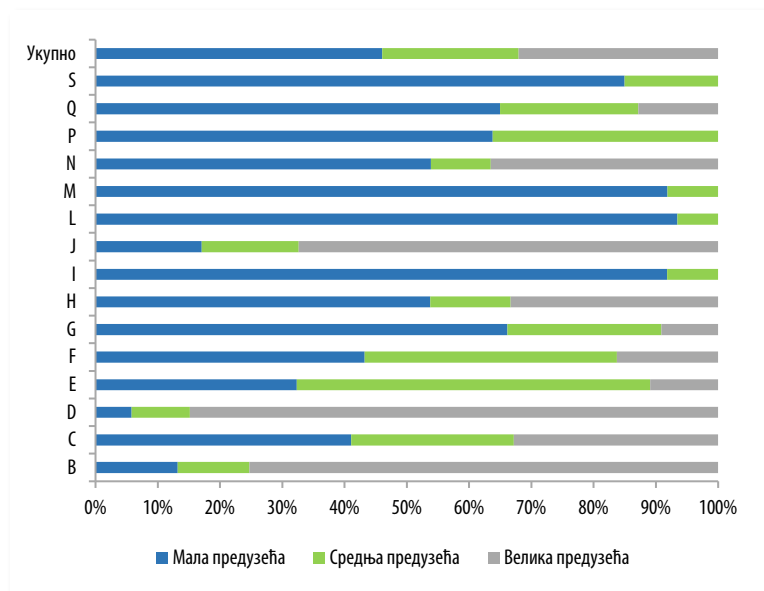
	Број пословних субјеката	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Индустријске дјелатности	14,4	40,5	34,2	42,0	37,0
Грађевинарство	4,9	7,0	7,0	8,1	10,0
Трговина	35,9	24,3	44,2	22,4	24,9
Нефинансијске услужне дјелатности	44,8	28,2	14,6	27,5	28,1

Предузећа из подручја идустријских дјелатности чине 70,8 одсто великих пословних субјеката Републике Српске.

Посматрано према величини пословних субјеката, највећу профитабилност остварила су велика предузећа, 18,2%, што је више за 4,2 процентна поена од просјека у Републици Српској.

Такође, најпродуктивнија су велика предузећа, 34 018 КМ, а најмању продуктивност остварују мали пословни субјекти, 23 849 КМ. На нивоу Републике Српске остварена продуктивност је 27 103 КМ.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

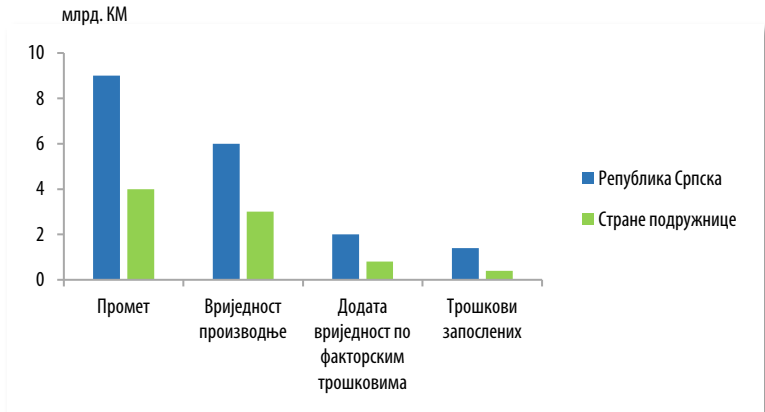
Графикон 10.1. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини предузећа, 2016.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Страни инвеститори су највише заинтересовани за предузећа из индустријских подручја (64%), затим из подручја трговине (19%), услуга (13%) и грађевинарства (4%).

Од укупног броја предузећа у страном власништву, која послују на територији Републике Српске, највише је у власништву Србије (21%), затим Италије (16%) и Словеније (10%).

Стране подружнице, односно предузећа у већинском страном власништву, у 2016. години пословала су уз стопу профитабилности од 14,6%.

Графикон 10.2. Показатељи пословања страних подружница у оквиру нефинансијске пословне економије Републике Српске

11 ЦИЈЕНЕ

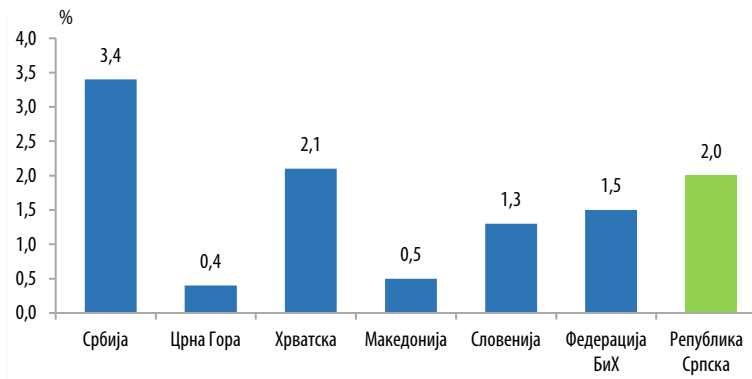
„Да је срце тврђе од камена, опет би га растопило злато.“

Цијене произвођача индустријских производа у 2017. години, у просјеку су забиљежиле раст од 2,0% у односу на 2016. годину

Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ 2010, раст цијена у 2017. години у односу на 2016. годину, забиљежен је у подручјима: Вађење руда и камена за 7,7% Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација за 3,4% и Прерађивачка индустрија за 0,5%.

11.1. Индекси цијена произвођача индустријских производа

Подручја КД	претходна година=100				
	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	100,0	99,3	99,8	101,5	102,0
Вађење руда и камена	101,1	99,7	101,2	101,0	107,7
Прерађивачка индустрија	99,9	98,8	99,3	99,1	100,5
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	100,0	100,0	100,0	107,3	103,4

Графикон 11.1. Стопе цијена произвођача индустријских производа, 2017.

Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2017. години у односу на 2016. годину, у просјеку су више за 0,5%.

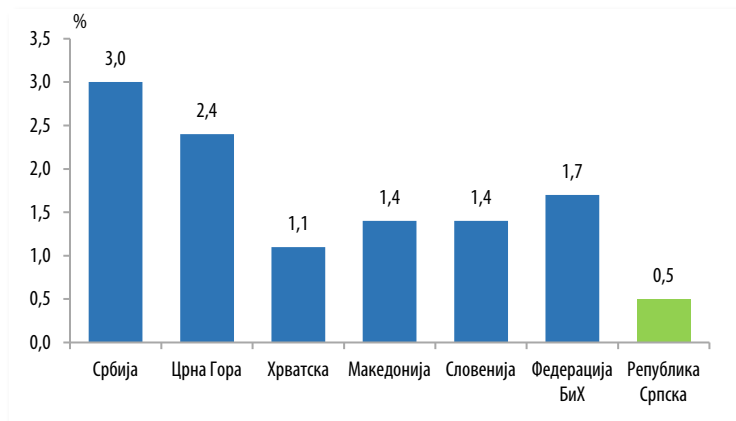
Посматрано по главним одјељцима потрошње према намјени, највећи раст цијена у 2017. години и даље се односи на одјељак Алкохолна пића и дуван 4,9%, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку Одјећа и обућа 11,2%.

11.2. Индекси потрошачких цијена по COICOP-у

Назив	претходна година=100				
	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	100,0	98,8	98,6	98,8	100,5
Храна и безалкохолна пића	100,4	97,1	99,0	99,0	100,1
Алкохолна пића и дуван	105,4	106,3	106,3	106,7	104,9
Одјећа и обућа	91,7	92,9	90,9	89,3	88,8
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	100,3	99,9	100,8	101,3	101,2
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	99,9	98,8	99,4	98,6	98,3
Здравство	100,0	101,3	102,4	101,3	102,5
Превоз	99,1	98,8	92,7	93,9	104,1
Комуникације	99,9	103,9	99,3	100,0	100,1
Рекреација и култура	100,5	99,2	100,1	99,9	100,6
Образовање	101,4	100,6	100,5	100,2	100,3
Ресторани и хотели	100,0	100,0	101,0	102,5	100,9
Остали производи и услуге	100,2	99,6	99,6	99,7	99,7

У свим земаља из окружења у 2017. години, потрошачке цијене су у просјеку забиљежиле раст.

ЦИЈЕНЕ

Графикон 11.2. Инфлација, 2017.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Вишегодишњи тренд повећања цијена дувана и дуванских производа последица је усаглашавања акцизних стопа са важећим акцизама у ЕУ.

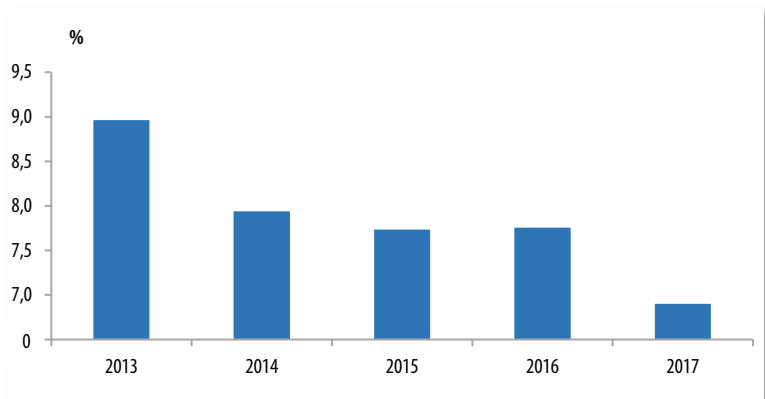
12 ПОЉОПРИВРЕДА

„Бадава је добро сјеме, ако је рђаво орање.“

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а износи 6,9%

Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2017. години, износи 6,9%, што је за 0,8% мање од прошлогодишњег учешћа, или за 2,1% мање у односу на 2013. годину.

Са учешћем од 9,7% у формирању бруто домаћег производа агроиндустрија¹⁾ (производња и прерада пољопривредних производа) представља једну од најзначајнијих области економије у Републици Српској.

Графикон 12.1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а, 2017.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Учешће пољопривреде у структури БДП-а 2017. године, за 8,6% мање је у односу на учешће ове дјелатности у 2007. години.

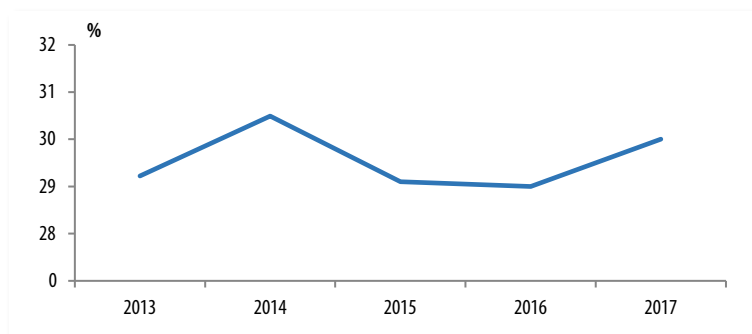
¹⁾Подручје А област 01 и подручје Ц област 10, 11 и 12 по КД засноване на NACE Rev.2.

ПОЉОПРИВРЕДА

У примарној пољопривреди ангажовано је 30,0% укупно запослених

Према резултатима Анкете о радној снази у 2017. години, у Републици Српској 94 хиљаде запослених радило је у пољопривреди, што је за 5,6% више у односу на претходну, 2016. годину. Број запослених у пољопривреди чини 30,0% од укупног броја запослених или 10,2% од укупног броја радно способног становништва.

Од укупног броја запослених у пољопривреди, њих 83,0% радило је пуно радно вријеме, а преосталих 17,0% запослених радило је краће од пуног радног времена. Просјечно трајање седмичног рада у пољопривреди током 2017. године износило је 41,4 час, односно 43,7 часова код мушкараца и 37,6 часова код жена запослених у пољопривреди.

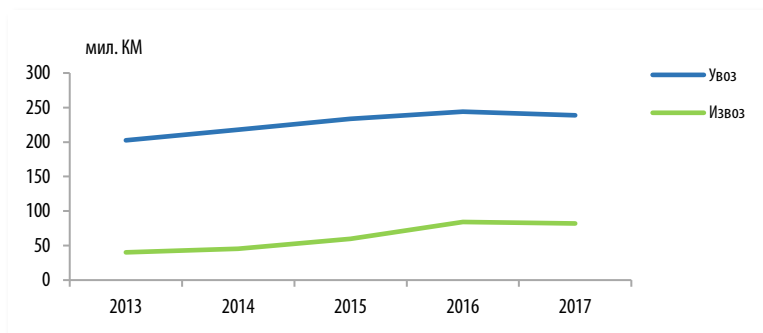

Графикон 12.2. Учешће броја запослених у пољопривредним дјелатностима, 2017.

Остварена спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у вриједности од 320,8 милиона КМ

Укупна спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у 2017. години износила је 320,8 милиона КМ и мања је за 2,3% (или за 7,4 милиона КМ) у односу на прошлу годину.

Укупан увоз пољопривредних производа у 2017. години у односу на прошлогодишњи увоз мањи је за 5,4 милиона КМ (или за 2,2%), док је укупан извоз мањи за два милиона КМ (или за 2,4%).

Графикон 12.3. Вриједност реализованог годишњег увоза и извоза, 2017.

Учешће пољопривредних производа у укупном извозу реализованом током 2017. године, износи 2,4%, а у укупном увозу 4,9%. Покривеност увоза извозом износила је 34,5% и идентична је прошлогодишњој покривености.

Већа производња меса 11%

Током 2017. године, у Републици Српској остварена је укупна производња меса у количини од 102,2 хиљаде тона, што је за 11% више у односу на производњу остварену претходне 2016. године.

12.1. Производња меса

	2016	2017
Производња говеђег меса	19,9	21,6
Производња свињског меса	40,2	40,5
Производња овчијег и козијег меса	6,6	6,2
Производња живинског меса	25,4	33,9

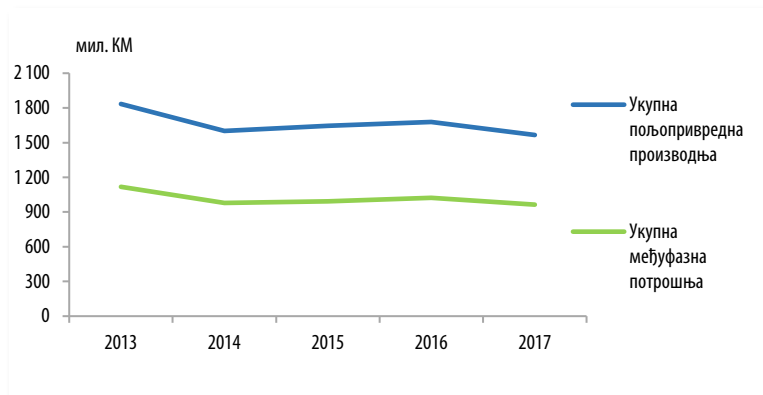
ПОЉОПРИВРЕДА

Посматрано појединачно по појединим врстама меса, у односу на претходну годину, током 2017. године остварена је већа производња живинског меса (33,5%), говеђег меса (8,5%) и свињског меса (0,7%), док је истовремено производња овчијег и козијег меса мања за 6,1%.

Свињско месо представља најзначајнију врсту меса произведену на територији Републике Српске и чини 40% од укупно остварене производње меса у 2017. години.

Вриједност остварене пољопривредне производње у 2017. години износила је 1,566 милиона КМ

У 2017. години вриједност укупне пољопривредне производње износила је 1 566 милиона КМ, што је смањење од 6,7% у односу на претходну годину. У истом периоду вриједност укупне међуфазне потрошње износила је 964 милиона КМ што је у односу на претходну годину смањење од 5,7%.

Графикон 12.4. Вриједност укупне пољопривредне производње и међуфазне потрошње

„Боље шуму обићи него на пречици срести вука.“

Република Српска је једна од ријетких европских регија чије шуме имају претежно природну структуру, припадају различитим биогеографским регионима и прилагођене су различитим природним условима. Близина Јадранског мора на југу, високе планине у средишњем дијелу те плодне равнице на сјеверу утицали су повољно на разноликост шумских заједница, те на значајно већи просјечни годишњи прираст у односу на своје окружење. Просјечни годишњи прираст дрвне масе у Републици Српској у високим шумама са природном обновом износи 8,0 m³/ha (државне шуме). Од укупне површине Републике Српске, око 50% су површине прекривене шумама, што износи око 0,75 ha по становнику. У државном власништву налази се око милион хектара шума и шумског земљишта док приватне шуме заузимају двадесетак посто укупне шумске површине у Републици Српској.

Шумама Републике Српске газдује се примјеном свих начела дуготрајног искоришћавања шума у сврху садашњег и будућег испуњавања одговарајуће еколошке, економске и друштвене функције шума на локалном, националном и глобалном нивоу.

Све шуме у Републици Српској стандардизоване су FSC међународним сертификатом (*The Forest Stewardship Council*™ – FSC). Циљ програма FSC је да се промовише еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо газдовање у шумама у свијету на начин да се установе општепознати стандарди који ће се признавати и поштовати кроз принципе одрживог газдовања шумама. Код нас су шуме главно обиљежје националних паркова, паркова природе, те простора за лов (ловишта).

13.1. Искоришћавање шума

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2013	2 966	2 670	297	1 617	1 350
2014	3 016	2 742	274	1 550	1 466
2015	3 274	2 913	362	1 763	1 511
2016	3 368	2 921	436	1 802	1 555
2017	3 259	2 782	477	1 856	1 403

хиљ. m³

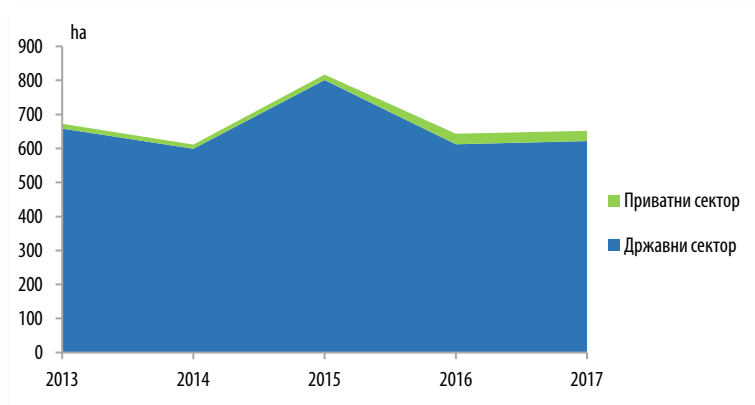
ШУМАРСТВО

Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2017. години мања је у односу на 2016. годину и износи 3 259 хиљада m^3 . Од ове суме на државни сектор отпада 2 782 хиљада m^3 што је значајно више него у приватном сектору и чини 85% укупно посјечене дрвне масе.

13.2. Производња и продаја шумских сортимената у државним шумама

	m^3				
	2013	2014	2015	2016	2017
Производња укупно	1 925 029	1 944 658	2 062 708	2 101 196	2 033 235
трупци за резање	931 740	943 848	1 013 860	1 021 763	1 002 377
Продаја укупно	1 892 033	1 908 874	2 139 793	2 107 004	2 069 161
трупци за резање	922 327	939 572	1 063 600	1 027 755	1 013 895

Пошумљавање у Републици Српској за 2017. годину биљежи благи раст у односу на 2016. годину. Тако је у 2017. години укупна пошумљена површина износила 652 ха и већа је за 1,4% у односу на 2016. годину, док је у односу на 2015. годину мања за 20,2%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 552 ха, што чини скоро 85% од укупно пошумљених површина током 2017. године.

Графикон 13.1. Вјештачко пошумљавање

13.3. Просјечна цијена проданих дрвних сортимената у државним шумама без ПДВ-а

	УКУПНО	Четинари	Лишћари
2013	82,50	97,30	70,49
2014	82,67	96,08	70,16
2015	83,84	99,97	71,26
2016	82,94	96,91	70,41
2017	83,45	98,13	70,95

13.4. Бруто додата вриједност подручја шумарства¹⁾

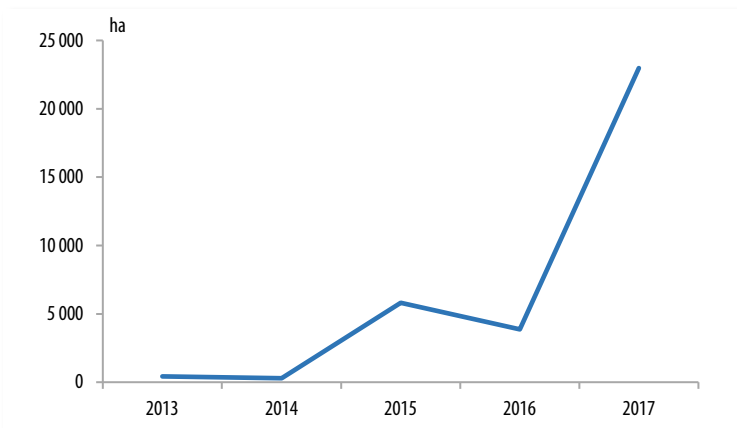
	2013	2014	2015	2016	2017
Бруто додата вриједност шумарства хиљ. КМ	124 264	129 640	143 534	148 434	145 480
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хиљ. КМ	8 792 917	8 887 307	9 205 038	9 630 569	10 077 017
Структура, %	1,4	1,5	1,6	1,5	1,4

Према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев.4) комерцијално шумарство и индустрија²⁾ заснована на дрвету као сировини учествују значајно у структури извоза Републике Српске у 2017. години са 13,2%, односно у износу од 512 милиона КМ.

¹⁾ Подаци за 2013-2015. годину ревидирани су према ЕСА 2010.

²⁾ Плуто и дрво, целулоза и отпади од папира, производи од плута и дрвета и производи од папира, картона и целулозе (без намјештаја)

ШУМАРСТВО

Графикон 13.2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2017. години евидентиране су на површини од 22 977 ha, са оштећеном дрвном масом од 122 729 m³ и значајно су веће у односу на претходну годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

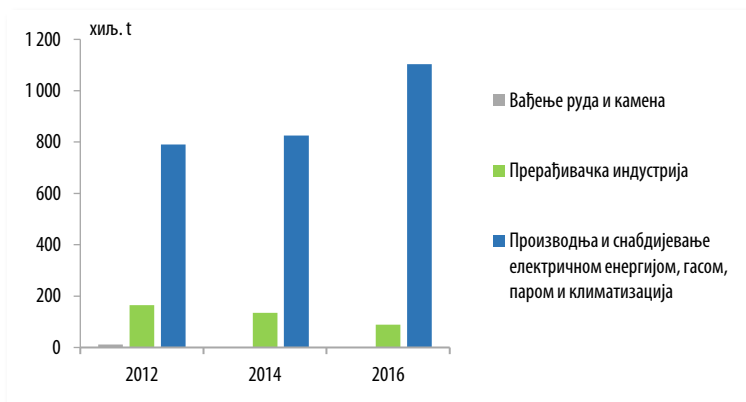
Улога шума у прочишћавању загађене атмосфере једнако је важна као и њена улога у производњи кисеоника. За годину дана 1 ha четинарске шуме филтрира 30-35 тона прашине, а на 1 ha шуме лишћара се филтрира 50-76 тона прашине.

Према овој рачуници у Републици Српској само у 2017. години лишћарске шуме филтрирале су око 56 милиона тона прашине, а четинарске шуме око 6,5 милиона тона прашине.

„Лако ти је плитку воду замутити.“

Отпад и отпадне воде из индустрије

Количина отпада насталог у подручјима индустријских дјелатности (КД БиХ 2010 В, С и D) током периода 2012-2016. година показује тренд раста, који је нарочито изражен у 2016. години. Искључујући из посматрања главни минерални отпад, највеће учешће у укупно генерисаном индустријском отпаду има отпад из подручја *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација*. У датом периоду, удио отпада из овог подручја дјелатности у укупно генерисаном индустријском отпаду, кретао се од 82% у 2012. години до 92% у 2016. години. Због великих количина у којима настаје, а ради боље упоредивости података, из овог удјела искључен је минерални отпад (ископана земља, отпад од грађења и рушења и остали минерални отпад).

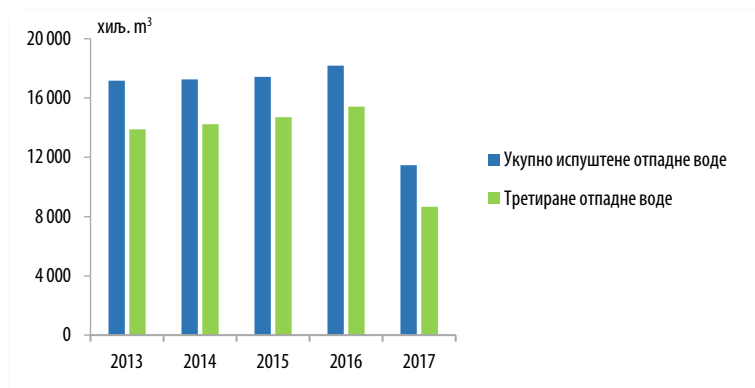

Графикон 14.1. Индустријски отпад, искључујући главни минерални отпад

Највећа количина укупно генерисаног индустријског отпада, преко 90% укупне количине, збрињава се унутар пословних субјеката у којима отпад настаје.

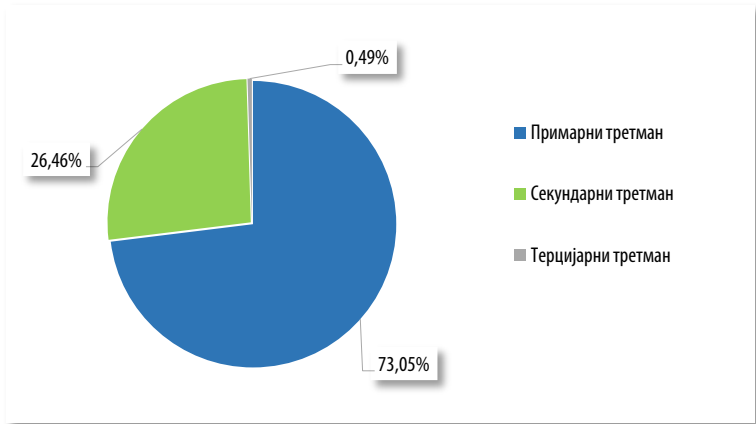
Отпадне воде које потичу из индустријских процеса у значајној мјери утичу на квалитет ријека, језера и других реципијената у које се отпадне воде испуштају. Количина испуштене отпадне воде у 2017. години мања је за 33% у односу на 2013. годину. При том, смањен је и удио третиране у укупно испуштеним отпадним водама из индустрије, са 81% у 2013. години на 75% у 2017. години.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Графикон 14.2. Испуштене отпадне воде из индустрије

Међу поступцима третирања доминира примарни поступак пречишћавања индустријских отпадних вода. Примарни третман означава први степен третирања отпадних вода физичким и/или хемијским поступцима којима се врши таложење суспендованих материја и друге процесе којима се биохемијска потрошња кисеоника (БПК) смањује за најмање 20% прије испуштања, а укупне суспендоване материје су редуковане за најмање 50%.

Графикон 14.3. Третиране отпадне воде из индустрије, 2017.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2017. години преко 80% отпадних индустријских вода у Републици Српској испуштено је у површинске воде.

15 ИНДУСТРИЈА

„Боља су дјела од бесједа.“

Индустријска производња у 2017. години порасла је за 1,2% у односу на 2016. годину

Индустријска производња у претходних пет година биљежила је стални раст. У 2017. години у односу на 2016. годину, остварено је повећање од 1,2%.

Најзначајнија је производња електричне енергије, вађење осталих руда и камена, производња намјештаја, вађење руда метала, вађење угља, прерада дрвета, производња осталих производа од неметалних минерала и производња деривата нафте.

Поређења ради, повећање индустријске производње, у истој години, забиљежено је и у земљама окружења, и то у Србији (3,5%), БР Македонији (0,2%), Словенији (8,0%), Хрватској (1,4%), као и Федерацији БиХ (3,8%).

15.1. Индекси индустријске производње по подручјима КД

претходна година=100

Подручја КД	2013	2014	2015	2016	2017
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	104,1	100,6	103,0	108,1	101,2
В	104,1	96,6	110,5	100,7	97,4
С	104,2	104,9	103,2	103,5	106,2
Д (осим гране 35.3)	101,1	91,0	99,0	125,3	92,5

15.2. Индекси индустријске производње по подручјима КД

2010=100

Подручја КД	2013	2014	2015	2016	2017
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	104,7	105,4	108,6	117,4	118,8
В	118,3	114,3	126,3	127,2	123,9
С	103,9	109,1	112,5	116,4	123,6
Д (осим гране 35.3)	97,4	88,7	87,8	110,0	101,7

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске износи 16,8%

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2017. години износе 588 милиона КМ, што је за 22,4% мање него у 2016. години.

Бруто додата вриједност индустријских дјелатности у 2017. години већа је у односу на 2016. годину за 0,5% и износи 1,7 милиона КМ, од чега највећи дио обухвата Прерађивачка индустрија (60,5%).

На крају 2017. године било је регистровано укупно 4 467 индустријских предузећа, од којих је 89,5% у приватном власништву.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске износи 16,8%.

У Регистар пословних субјеката, у 2017. години, уписано је и разврстано у индустријске дјелатности 131 пословни субјекат.

Прерађивачком индустријом бави се 90,0% индустријских предузећа, 4,0% Вађењем руда и камена, 4,5% Производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом и 1,5% Рециклажом (прерадом) материјала.

У индустријским предузећима запослено је 28,0% од укупног броја радника у Републици Српској, односно 61 622 радника, од чега је 77,6% запослено у *Прерађивачкој индустрији*.

Према извјештајима индустријских предузећа, вриједност продаје индустријских производа у 2017. години износи 5,6 милијарди КМ, при чему производи *Прерађивачке индустрије* чине 75,1%. Вриједност продаје индустријских производа у 2017. години је већа за 9,1% у односу на 2016. годину.

Пет индустријских области остварује 62,6% укупне вриједности продаје индустријских производа, а то су: *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 19,6%, Производња прехранбених производа 14,3%, Производња кокса и рафинисаних нафтних производа 13,5%, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала 7,7% и Производња готових металних производа, осим машина и опреме 7,5%.*

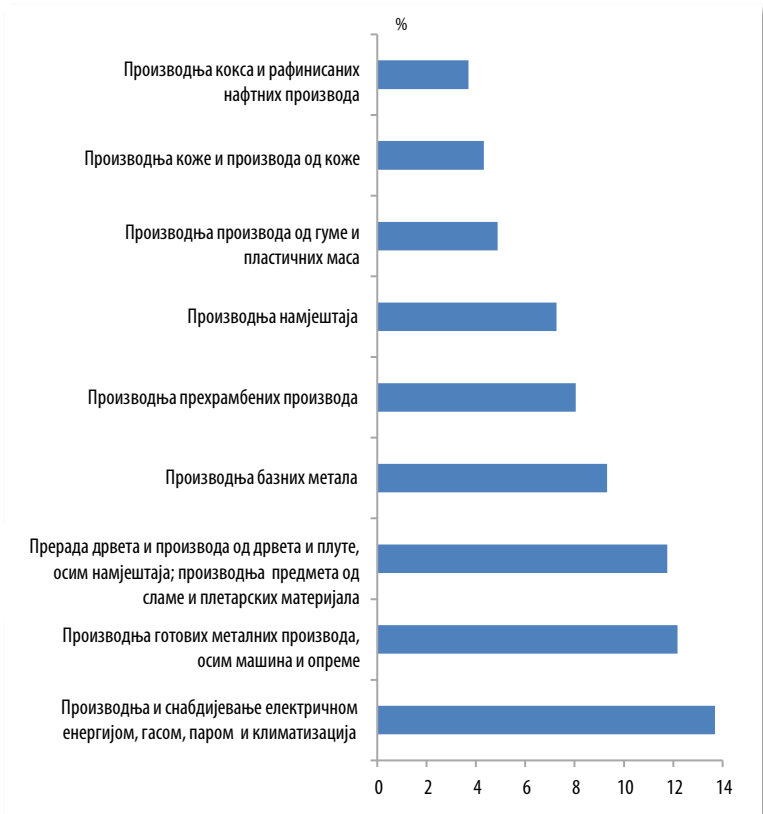
15.3. Вриједност продаје по индустријским областима

мил. КМ

ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	2013	2014	2015	2016	2017
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	4 901	5 185	4 874	5 138	5 605
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	63	72	75	51	40
Вађење руда метала	141	137	147	132	150
Вађење осталих руда и камена	33	32	36	35	35
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	-
Производња прехранбених производа	649	703	790	834	802
Производња пића	76	80	93	102	109
Производња дуванских производа	5	3	18	19	14
Производња текстила	28	29	31	37	37
Производња одјеће	41	49	64	50	51
Производња коже и предмета од коже	95	113	107	124	139
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	290	337	358	398	429
Производња папира и производа од папира	108	114	118	118	122
Штампање и умножавање снимљених записа	12	30	21	28	28
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	1 174	1 116	661	570	759
Производња хемикалија и хемијских производа	52	76	93	133	184
Производња фармацевтских производа и препарата	42	34	37	50	29
Производња производа од гуме и пластичних маса	84	99	126	145	166
Производња осталих производа од неметалних минерала	89	106	112	128	118
Производња базних метала	230	194	168	163	227
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	262	293	299	335	421
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	8	7	8	9	12
Производња електричне опреме	59	77	71	78	98
Производња машина и опреме, д.н.	46	50	55	64	77
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	31	32	31	28	35
Производња осталих саобраћајних средстава	11	15	12	11	11
Производња намјештаја	149	168	183	207	215
Остала прерађивачка индустрија	13	14	14	17	17
Поправка и инсталација машина и опреме	49	47	46	49	56
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1 026	1 125	1 059	1 181	1 099
Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	-	-	-	-	77
Рециклажа (прерада) материјала	35	33	40	40	50

Извоз индустријских предузећа чини 41,7% њихове укупне вриједности продаје

Индустријска предузећа су у 2017. години остварила извоз од 2,3 милиона КМ, од чега је 81,6% остварено у *Прерађивачкој индустрији*.

Графикон 15.1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2017.

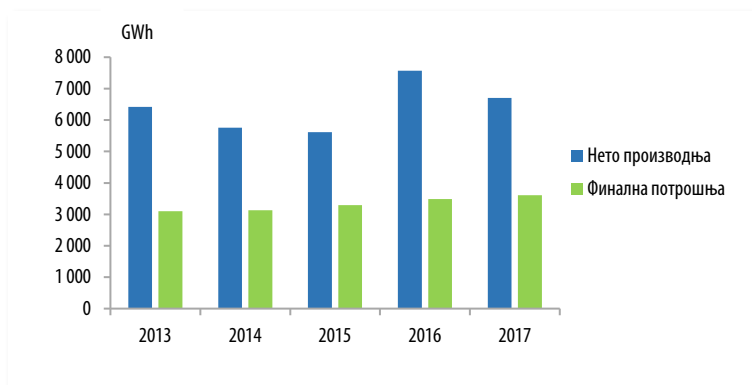
16 ЕНЕРГЕТИКА

„Ако имаш машице, не хватај ватру рукама.“

Производњом у домаћим електранама задовољавају се укупне потребе за електричном енергијом у Републици Српској, а вишак се извози на друга тржишта.

Укупна нето производња електричне енергије у 2017. години износила је 6 708 GWh. У структури укупне нето производње термоелектране су учествовале са 74,6%, хидроелектране са 24,5%, а остали произвођачи са 1,0%.

У протеклим годинама примјетан је стални раст финалне потрошње електричне енергије.

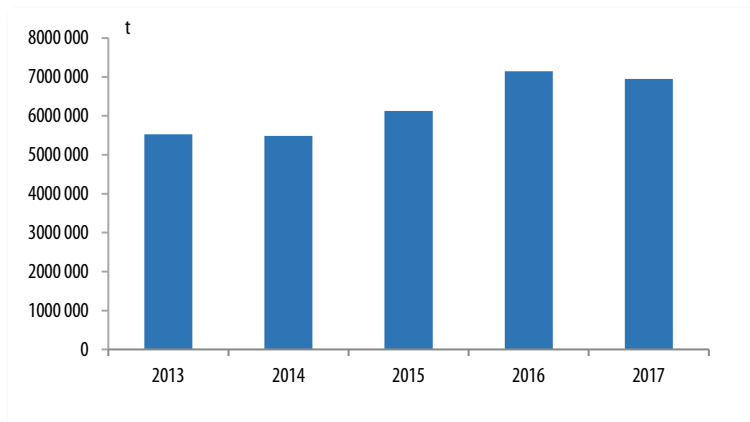

Графикон 16.1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

Највећа финална потрошња угља и природног гаса остварена је у индустрији

Од укупно расположиве количине угља у Републици Српској око 95% троши се за производњу енергије, док се остатак користи у широкој потрошњи. Највећи потрошач угља у оквиру финалне потрошње је индустрија, са учешћем од 61,7%.

Будући да Република Српска нема сопствених извора природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 94,1% док је преосталих 5,9% распоређено на домаћинства и остале потрошаче.

Графикон 16.2. Производња угља

Расте производња топлоте добијене из биомасе

Производња топлотне енергије добијене из мазута је у сталном паду док производња топлоте добијене из биомасе расте и њено учешће у укупној производњи у 2017. години је 32,4%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

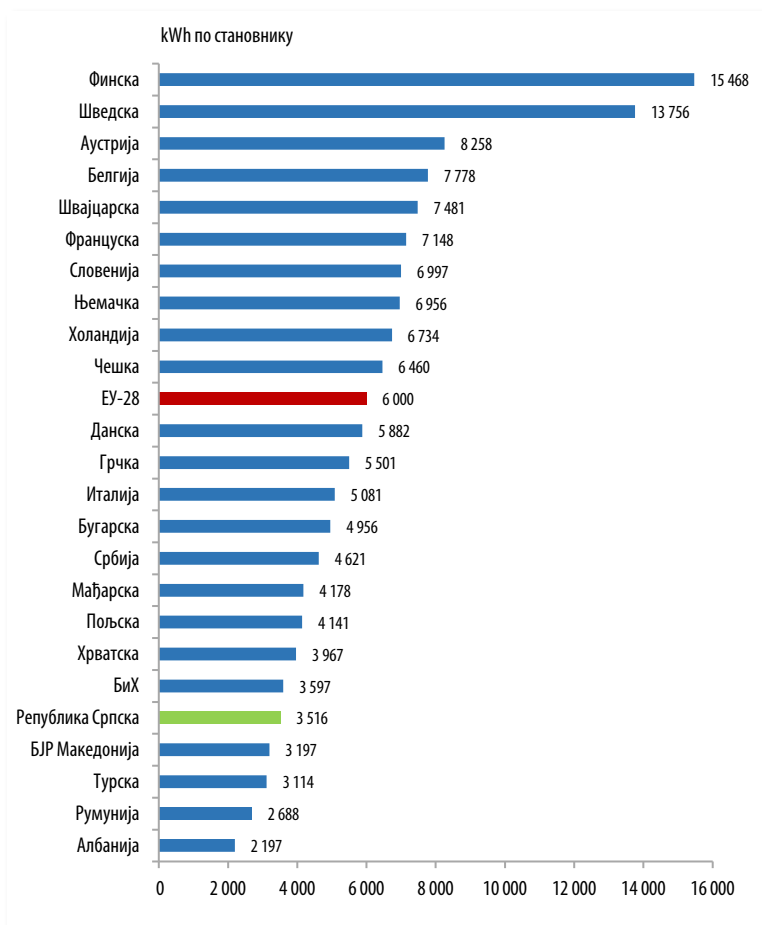
У Републици Српској је почела производња електричне енергије из дрвне биомасе и биогаса.

ЕНЕРГЕТИКА

16.1. Производња и финална потрошња горива и енергије

	2013	2014	2015	2016	2017
Производња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	2 194	2 001	2 239	2 240	1 802
Лигнит (хиљ. t)	3 334	3 484	3 887	4 902	5 151
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	6 416	6 758	5 610	7 565	6 708
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	3 004	2 612	2 267	2 680	1 740
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	3 390	3 134	3 298	4 828	4 897
Остала производња ¹⁾ (GWh)	22	12	45	57	71
Топлота (TJ)	1 697	1 378	1 488	1 521	1 499
Биогас (хиљ. m3)	-	-	-	-	3 143
Финална потрошња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	171	175	242	168	209
Лигнит (хиљ. t)	94	118	112	121	74
Електрична енергија (GWh)	3 104	3 129	3 293	3 489	3 612
Топлота (TJ)	1 433	1 246	1 392*	1 414*	1 374
Природни гас (хиљ. Sm ³)	21 923	27 655	42 511	59 223	66 863

¹⁾ Производња на прагу

Графикон 16.3. Потрошња електричне енергије по становнику, 2016 (IEA)

ЕНЕРГЕТИКА

Око 350 милиона КМ уложено је у енергетику у 2017. години

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 350 милиона КМ, што чини 22,3% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2017. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 5,2%.

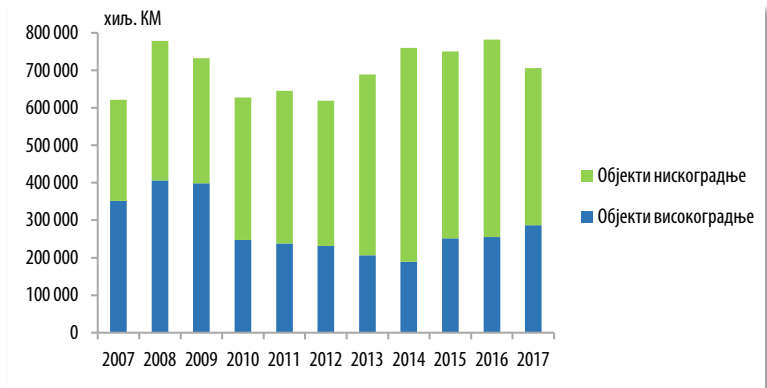
Око 12 хиљада радника запослено је у енергетици, што представља око 6% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2017. години, у поређењу са 2016. годином, већи је за 2,5%.

17 ГРАЂЕВИНАРСТВО

„Довршио би да започне.“

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи пад од 9,7% у 2017. години, у односу на 2016. годину. Објекти нискоградње чине 59,4% укупне вриједности извршених радова која биљежи пад од 20,4%, док је код објеката високоградње евидентиран раст од 12,2%. У исто вријеме дошло је до раста броја ангажованих радника на градилиштима за 3,9%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2017. години износи 5,3%, а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 17,3% укупно остварених инвестиција.

Графикон 17.1. Вриједност извршених радова

Број завршених станова већи је за 16,6% у 2017. години у односу на претходну годину, а пад стамбене изградње забиљежен је код четворособних и вишесобних станова (3,5%). У структури завршених станова највећи удио односи се на двособне станове (43,3%), затим слиједе једнособни станови са 31,8%, док су остало трособни и вишесобни станови.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

17.1. Завршени станови према броју соба

	Јединица мјере	2016	2017
УКУПНО	број	1 618	1 887
	м ²	89 487	99 919
Једнособни станови	број	436	601
	м ²	16 179	22 681
Двособни станови	број	696	817
	м ²	35 315	42 362
Трособни станови	број	382	414
	м ²	26 548	28 467
Четворособни и вишесобни станови	број	104	55
	м ²	11 445	6 409

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна цијена продатих нових станова у 2017. години износила је 1 491 КМ/м² (са ПДВ-ом).

18 СПОЉНА ТРГОВИНА

„Чисти рачуни - добри пријатељи.“

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Повећање извоза у 2017. години

У периоду од 2013. до 2017. године, извоз из Републике Српске стално је растао, осим у 2015. години.

У односу на 2016. годину, у 2017. години извоз је повећан за 21,2%, а увоз за 10,7%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2017. години износио је 8,4 милијарде КМ, од чега се на извоз односи 3,5 милијарди КМ, а на увоз 4,9 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је 1,4 милијарде КМ.

Република Српска је у 2017. години највише извозила у Италију 15,3%, Хрватску 13,4%, Србију 12,4%, Словенију 9,9% и Њемачку 8,6%.

У истој години, највише се увозило из Србије 17,2%, Русије 13,9%, Италије 11,5%, Њемачке 8,1% и Кине 6,1%.

Покривеност увоза извозом у 2017. години износила је 71,0%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској, као и код већине земаља у окружењу, такође је повећана у 2017. години у односу на 2016. годину.

СПОЉНА ТРГОВИНА

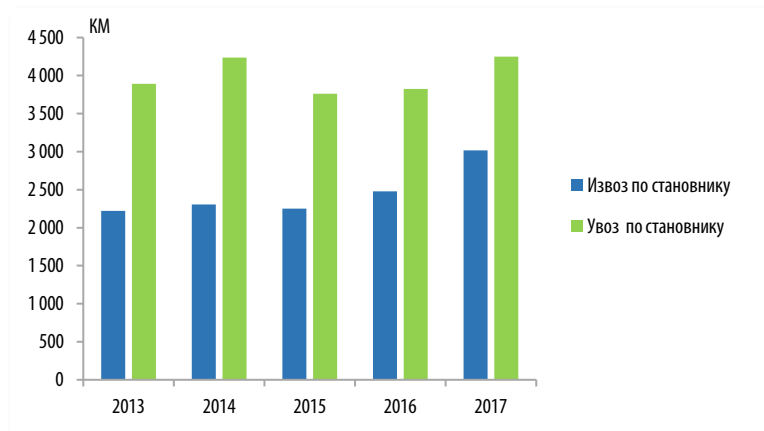
У робној размијени Републике Српске са иностранством у 2017. години у извозу највише су заступљени производи из одјељка Минерални производи, а у увозу такође производи из одјељка Минерални производи

У структури извоза у 2017. години, највише учествује одјељак Минерални производи са 13,8%, затим одјељак Прости метали и производи од простих метала 12,2% и одјељак Дрво; дрвени угаљ; плута и производи од сламе 11,9%.

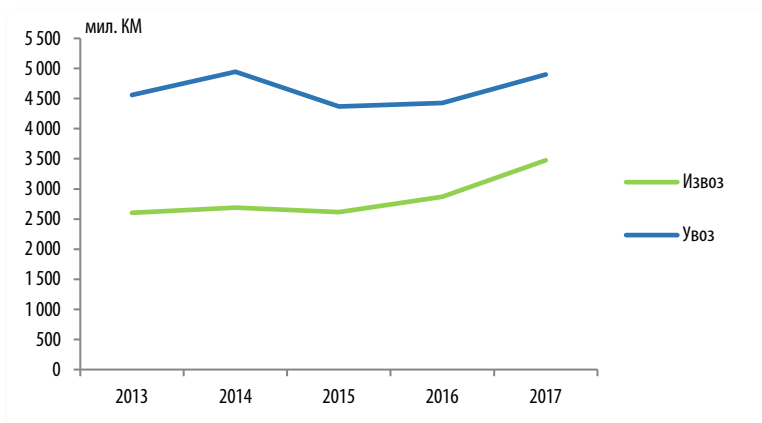
У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Минерални производи са 17,0%, затим одјељак Машине; електротехничка опрема; апарати за снимање и репродукцију слике и звука 13,9% и одјељак Производи хемијске или сродних индустрија 9,8%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

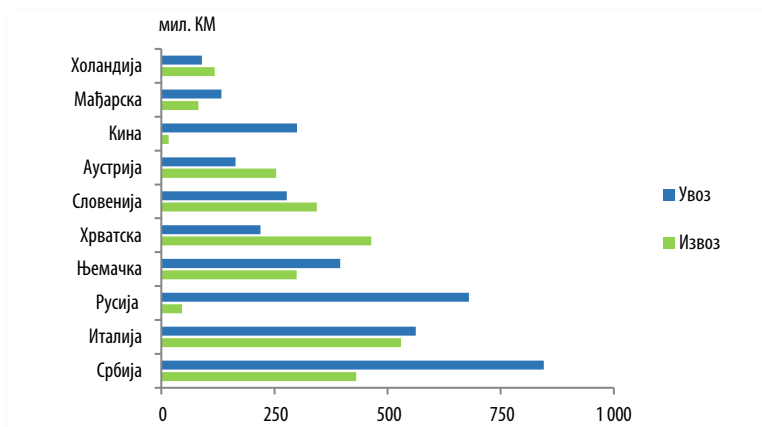
У 2017. години 91,2% укупног извоза из Републике Српске чини извоз у земље ЕУ и СЕФТА.

Графикон 18.1. Извоз и увоз по становнику

Графикон 18.2. Спољнотрговински биланс

Графикон 18.3. Земље са највећим учешћем у обиму робне размијене са Републиком Српском, 2017.

19 ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

„Ако купујеш често, оно што ти не треба, ускоро ћеш продавати оно што ти треба.“

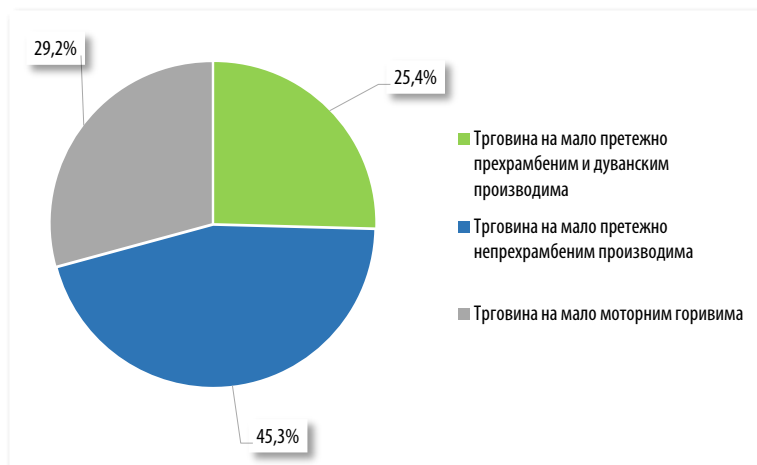
Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Она обухвата трговину на велико за сопствене потребе, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Промет у трговини на мало у 2017. години у односу на базу 2010. годину номинално је већи за 39,0%, а реално 40,6%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у односу на исти период мањи је за 16,4%.

19.1. Индекси промета у дистрибутивној трговини по областима КД

	Дистрибутив-на трговина, укупно	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				номинални	реални
2013	88,5	101,8	78,2	135,0	126,1
2014	87,3	125,7	79,5	123,5	116,9
2015	87,9	125,0	77,8	123,3	121,7
2016	87,4	131,6	75,0	133,9	136,5
2017	94,1	152,7	83,6	139,0	140,6

Графикон 19.1. Учешће промета према КД у укупном промету трговине на мало, 2017.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2017. години 7,8% промета трговине на мало односило се на промет лијекова и медицинском робом и ортопедским помагалима.

„Држ’ се нова пута и стара пријатеља.“

Тренд интензивнијег раста туризма у Републици Српској се наставља и у 2017. години, како се могло и претпоставити на основу показатеља из 2016. и ранијих година. Посебно је значајно што се из прикупљених и обрађених података види не само значајан раст доласка гостију, него и, што је још важније, да је присутан знатно већи раст кад је у питању број ноћења. Наравно, у томе и јесте кључ успјешног туризма, циљ је да се гости не само привуку него и што дуже задрже, да није у питању транзитни туризам. Међутим, није довољно да госте привуку само природне љепоте којима Република Српска обилује.

Да улагања у инфраструктуру и осмишљена туристичка и маркетиншка стратегија дају резултате, видљиво је на олимпијској планини Јахорини, на којој је забиљежена до сада најбоља зимска сезона. Такође, поред по успјешности репрезентативне Бање Врупице, добре резултате у бањском туризму имале су и бање Кулаши, Слатина и Лакташи. Кад је у питању туризам из области културе, домаће и иностране госте нарочито је привлачио Андрићград код Вишеграда, а међу бисерима домаћег туризма издвајају се и национални паркови Козара и Сутјеска. Завршетком саобраћајне комуникације ка Сутјесци и Тјентишту, отворили су се не само путеви за фестивалски туризам, као нови вид туристичке понуде (веома посјећени ОК фест), него и комуникација према Херцеговини и мору. Писали смо о Дрини, која ће тек постати велико туристичко благо, јер је у свом горњем току још нетакнута и неистражена, а основан је и Национални парк „Дрина“ на територији општине Сребреница.

У домену конгресног туризма значајно је учешће етно-села Станишићи, а очекује се и даљи развој етно-туризма, јер се улаже и у раст других етно-села поред познатих Зеленковца, Котромановићева, Пецке и других. Близина мора и вински путеви, као и вјерски туризам све чешће доводе госте и у херцеговачке дестинације у Републици Српској гдје предњачи град Требиње. Међу новим туристичким „производима“ када су у питању улагања свакако треба издвојити импозантни Град сунца у Требињу, Равну планину код Пала са новом гондолом и „Пецка аутдор фестивал“ у етно- селу Пецка код Бараћа.

У Бањалуци су у завршној фази радови на највећем тржном центру у региону, те се може очекивати да ће поред дивног Врбаса, Кастела и одличне гастрономске понуде, Бањалука употпунити понуду и тзв. „шопинг“ туризмом. Спортски туризам се такође убрзано развија организовањем престижних градских трка за маратонце и рекреативно трчање, све популарнијим трчањем у природи (Јахорина ултра трејл), бициклистичке трке Београд – Бањалука као међународне трке прве категорије, као и организацијом такмичења у кајаку и кануу на дивљим водама - посебно на Врбасу.

Поред већ изграђеног ауто-пута „9 јануар“ између Бањалуке и Добоја, и најаве градње ауто-пута Београд - Сарајево, покретања активности на градњи ауто-пута Бања Лука – Приједор (већ је упулаћена концесиона накнада), те коридора 5ц, планирана је и изградња брзих путева у Републици Српској. Таква инфраструктура ће сигурно повећати не само туристичке приходе, јер ће многи путници захваљујући добрим путевима чешће долазити у Српску.

Оно што је на овом мјесту, у прошлогодишњој публикацији, констатовано да је приоритетно, већ се остварује - убрзани развој авио-саобраћаја путем нискобуџетних авио-компанија, отварањем линија према Западној Европи (Брисел, Штохолм и Менинген) и најавом нових дестинација (Берлин) са којима ће бити директно повезан аеродром Маховљани код Бање Луке, што истовремено и значи повезивање Републике Српске са свијетом путем авио-саобраћаја.

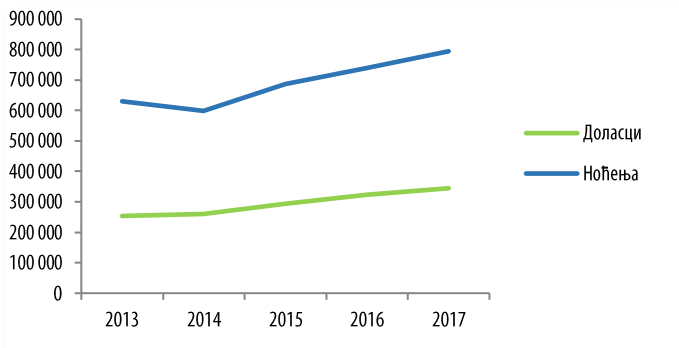
Важно је истаћи и да је Министарство трговине и туризма Републике Српске прогласило Бањулуку и Сарајево туристичким центрима са циљем успостављања центара који ће имати кључну улогу у развоју туризма у Републици Српској.

Све наведено, значајно је утицало или ће утицати, на пораст броја гостију у Републици Српској. Циљ је не само задржати госта и продужити његов боравак, него му дати и разлог да поново дође.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Први пут од почетка праћења туризма у Републици Српској, у 2017. години је удио броја ноћења страних туриста прешао 50% од укупног броја остварених ноћења.

Доласци туриста у 2017. години су повећани за 6,4%, а ноћења туриста за 7,3%, а у односу на 2016. годину. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије биљеже највећи удио са 26,5%, слиједи туристи из Хрватске са удио од 24,0%, те туристи из Словеније са 9,1% удјела.

Графикон 20.1. Доласци и ноћења туриста по годинама¹⁾

¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме снесу накнаду за тај боравак.

21 САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

„Дјевојка која жури на састанак, већ је закаснила.“

Превоз путника и робе

Око 29 милиона путника превезено је у 2017. години, односно 3,0% више него претходне године. Градско-приградским превозом превезе се 78,5% од укупног броја путника.

21.1. Превоз путника и робе по гранама саобраћаја

	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
ДРУМСКИ И ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km ²⁾	14 040	14 141	14 226	14 336	13 960
Превезени путници, хиљ.	31 745	29 752	29 568	28 477	29 334
Превезена роба, хиљ. тона	2 444	2 665	3 747	3 522	4 020
ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина пруге, km	426	426	426	417	417
Превезени путници, хиљ.	211	173	178	160	117
Превезена роба, хиљ. t	5 191	5 009	4 964	4 416	4 529
УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ					
Број летова	739	1 053	1 043	1 474	1 468
Број путника	8 734	27 734	22 793	21 697	20 761

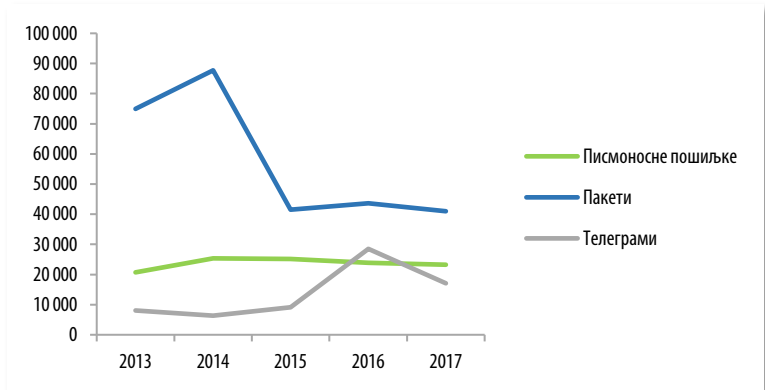
Превезено је 14,1% више робе него у 2016. години, док је превоз робе жељезничким саобраћајем повећан за 2,6%. Жељезничким саобраћајем превезе се око 53,0% од укупно превезене робе.

¹⁾ У 2017. години смањење дужине путне мреже проузроковала је прекатегоризација локалних путева у некатегоризоване, у оквиру појединих јединица локалне самоуправе, а према одлукама скупштина општина.

²⁾ Извор: Јединице локалне самоуправе, ЈП „Путеви Републике Српске“ и ЈП „Аутопутеви Републике Српске“

Поштанске активности

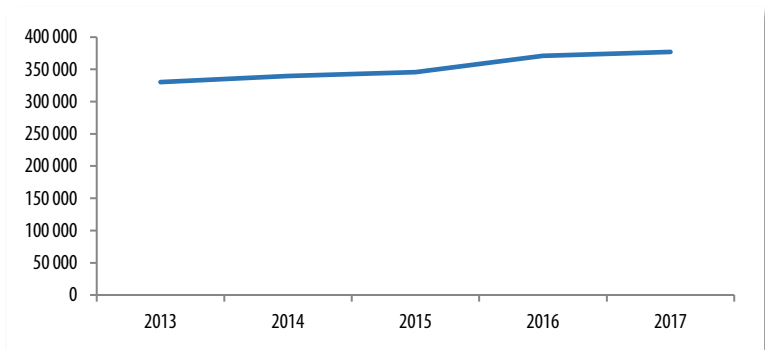
Број писмоносних пошљику у 2017. години мањи је за 2,7%, док је број пакетских пошљику мањи за 6,1% у односу на претходну годину.

Графикон 21.1. Поштанске активности

Регистрована возила

У Републици Српској, у 2017. години, регистровано је 1,7% више возила него у 2016. години. Од укупног броја регистрованих возила, чак 86,4% односи се на регистроване путничке аутомобиле.

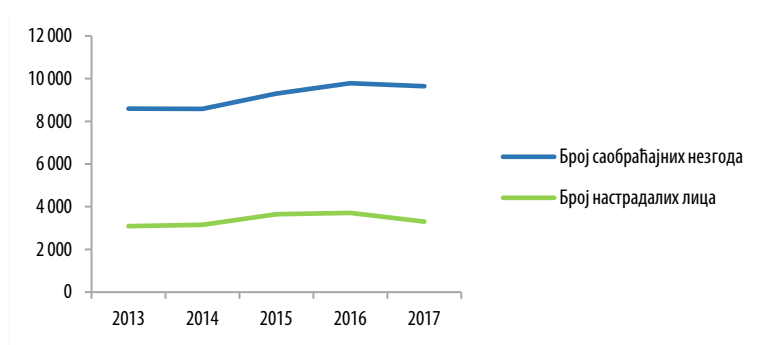

Графикон 21.2. Укупан број регистрованих возила

САОБРАЋАЈ И БЕЗЕ

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2017. години број саобраћајних незгода мањи је за 1,5% у односу на 2016. годину. Број погинулих лица у саобраћајним незгодама мањи је за 11,5%, а број повријеђених лица мањи је за 11,0% у односу на претходну годину.

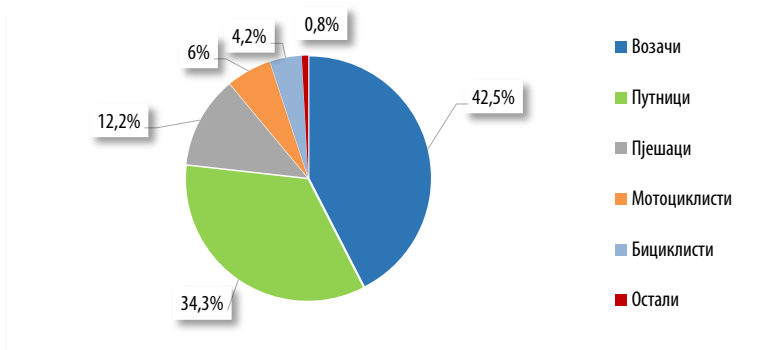

Графикон 21.3. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

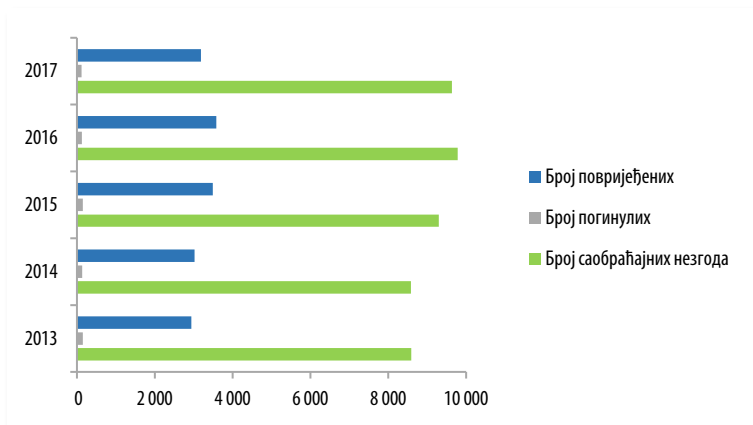
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Саобраћајне незгоде најчешће се догађају пonedјелком и четвртком.

У саобраћајним незгодама у 2017. години свако треће лице које је изгубило живот било је старости преко 60 година. Најбројнији међу лицима погинулим у саобраћајним незгодама су возачи (42,5%). Најчешћи узрок саобраћајних незгода и даље је, на првом мјесту, неприлагођена брзина.

Графикон 21.4. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2017.

Графикон 21.5. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица по својствима, 2017.

22 ОБРАЗОВАЊЕ

„Учење је свјетлост.“

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Систем предшколског васпитања и образовања у току 2017. године чинила је мрежа од 121 предшколске установе, од чега су 74 установе чији су оснивачи локалне заједнице и 47 установа чији су оснивачи приватна лица, удружења грађана или вјерске организације.

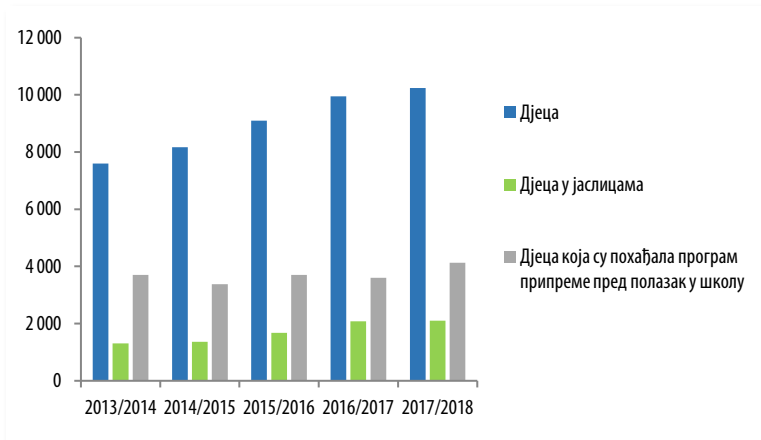
У предшколским установама у 2017/2018. години боравило је 10 240 дјеце, од чега је 5 298 мушких (51,7%) и 4 942 женских (48,3%). У двадесет општина у Републици Српској нема предшколских установа.

У предшколским установама у 2017/2018. години било је запослено 1 587 лица, од чега је 843 васпитача.

У структури запослених у предшколским установама жене су чиниле 91,9%, што значи да је недовољна заступљеност васпитача, али и других профила запослених мушког рода. Ово је, иначе, типична слика и у системима предшколског васпитања и образовања у развијеним земљама.

22.1. Предшколско васпитање и образовање

Школска година	Број установа	Дјеца	Женски	Дјеца у јаслицама	Програм припреме пред полазак у школу	Укупно запослени	Жене	Васпитачи
2013/2014	99	7 599	3 610	1 312	3 700	1 156	1 061	574
2014/2015	113	8 166	3 927	1 360	3 377	1 268	1 161	630
2015/2016	124	9 093	4 367	1 675	3 705	1 392	1 276	724
2016/2017	132	9 953	4 769	2 081	3 602	1 518	1 389	794
2017/2018	121	10 240	4 942	2 097	4 130	1 587	1 459	843

Графикон 22.1. Предшколско васпитање и образовање

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

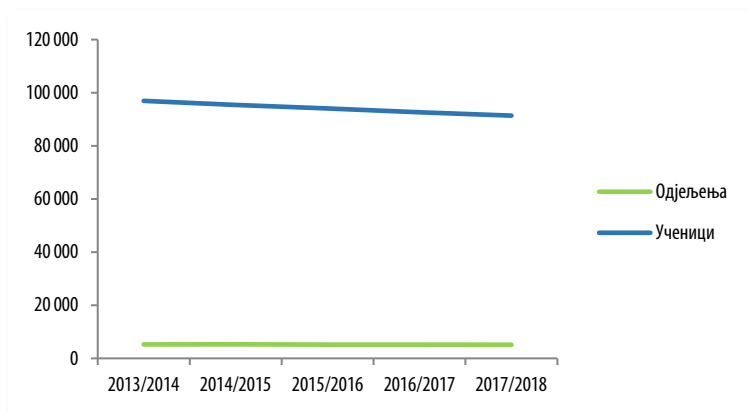
Смањена стопа рађања, негативан миграциони салдо, све мање склопљених бракова и све већи број развода само су неки од узрока који најдиректније утичу на смањење укупног броја становника, као и смањење броја дјеце која се уписују у основну школу. Због тога, статистика основног образовања у претходном петогодишњем периоду показује да тзв. „бијела куга“ постаје све озбиљнији проблем.

На почетку школске 2017/2018. године у односу на 2016/2017. годину, број ученика у основним школама био је мањи за 1 313 или 1,4%, број одјељења мањи за 38, а број наставника већи за петнаест. Просјечан број ученика у одјељењу био је 18 док је тај просјек у земљама у ЕУ у исто вријеме од 25-30 ученика. Према Закону о основном образовању и васпитању, одјељење истог разреда оптимално може да има 25 ученика, минимално 18, а максимално 30 ученика, односно 32 ученика у случају постојања само једног одјељења.

ОБРАЗОВАЊЕ

22.2. Основно образовање и васпитање на почетку школске године

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Број основних школа	721	720	708	701	692
Ученици	96 932	95 460	94 064	92 683	91 370
Одјељења	5 251	5 231	5 189	5 159	5 121
Наставници	8 535	8 138	8 181	8 179	8 194
Просјечан број ученика у одјељењу	18	18	18	18	18
Просјечан број ученика по наставнику	11	12	11	11	11

Графикон 22.2. Одјељења и ученици у основним школама

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У школској 2017/2018. години 18% ученика основну школу је похађало у подручним одјељењима, односно у руралној средини.

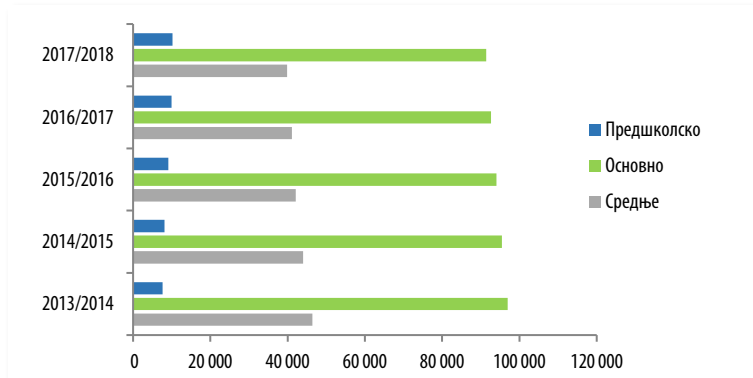
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Основни циљ средњег образовања је развијање и јачање знања, способности и вјештина потребних за рад у струци, стицање међународно упоредивих нивоа знања, као и припрема за наставак школовања на високошколским установама.

У средњим школама на почетку школске 2017/2018. године, уписано је 39 391 ученик што је у односу на 2016/2017. годину мање за 3,2%. Највеће интересовање ученици показују, као и ранијих година, за гимназије, па је у гимназије уписано 8 875 ученика или 22,3%.

22.3. Средње образовање и васпитање на почетку школске године

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Број средњих школа	94	94	94	94	94
Ученици	46 421	43 975	42 089	41 136	39 831
Одјељења	1 872	1 869	1 794	1 826	1 758
Наставници	3 947	3 785	3 872	3 820	3 771
Просјечан број ученика у одјељењу	25	24	23	23	23
Просјечан број ученика по наставнику	12	12	11	11	11

Графикон 22.3. Дјеца-ученици у образовним установама на почетку школске године

ОБРАЗОВАЊЕ

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пружи ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовани рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Када се анализира коришћење домова ученика и студената према полу, закључује се да домове ученика више користе особе женског пола и тај проценат је 52,3%, док у студентским домовима тај проценат је већи и износи 59,1%.

22.4. Домови ученика и студентски домови

	2014	2015	2016	2017	2018
Домови	13	13	14	11	11
Ученици и студенти у домовима	3 342	3 223	3 204	3 715	3 502
Број соба	969	964	945	1 325	1 326
Број васпитача	28	29	29	26	27

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Наставља се тренд опадања укупног броја уписаних студената

У школској 2017/2018. години, на високошколским установама у Републици Српској, укупан број уписаних студената на сва три циклуса студија је 34 224 студента, што је за 8,7% мање у односу на претходну годину. У школској 2017/2018. години смањен је број уписаних студената на први и други циклус студија. На првом циклусу, број студената у односу на претходну школску годину, мањи је за 2 942 студената, а на другом циклусу за 342 студента. На трећи циклус студија уписано је 35 студената више.

Када посматрамо полну структуру уписаних студената, на првом и другом циклусу већа је заступљеност жена, док је на трећем циклусу студија већа заступљеност мушкараца.

У Републици Српској, на четири јавне високошколске установе, уписано је 24 793 студента, односно 72,4% укупно уписаних. Јавне високошколске установе су Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источном Сарајеву, Висока медицинска школа у Приједору и Висока школа за туризам и хотелијерство у Требињу. На седамнаест приватних високошколских установа студира 9 431 студент, односно 27,6%.

На први циклус студија уписано је 31 850 студената, а нешто више од половине студената припада групи од 20 до 24 године старости.

Од укупног броја уписаних на други циклус студија, 31 студент уписан је на магистарске студије, на мастер студије је уписано 2 140 студената, док су на специјалистичке студије уписана 73 студента. Двије трећине уписаних на студије другог циклуса чине лица млађа од 30 година.

На трећи циклус студија уписано је 130 доктораната, са већом заступљеношћу мушкараца. Више од половине доктораната, њих 56%, млађе је од 39 година.

Студирање у 2017. години је завршило 5 669 студената

На првом циклусу студија дипломирао је 5 081 студент. Више од половине дипломираних студената су жене (58%). Трећина студената у 2017. години дипломирала је из области Пословање, администрација и право, док је најмање дипломираних из области Услуге (2,3%).

Звање магистра наука, мастера, односно специјалисте у 2017. години стекла су 534 кандидата, од чега око 47% чине мушкарци. Звање доктора наука стекла су 54 кандидата, од чега 68% чине мушкарци.

Највећи број магистарских, мастер и специјалистичких радова био је из области Здравство и социјална заштита (22,1%), а најмањи из области Природне науке, математика и статистика (2,8%) и Услуга (0,2%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбранио је у области Пословање, администрација и право (29,6%), а најмањи број одбрањених дисертација је у области Здравство и социјална заштита (1,9%).

На високошколским установама запослено је 2 736 наставника и сарадника

На високошколским установама у школској 2017/2018. години запослено је 2 736 наставника и сарадника. Изражено еквивалентом пуне запослености, укупан број наставника и сарадника је 2 144,5. Звање доцента има трећина наставника, док међу сарадницима половина има звање вишег асистента (52,8%).

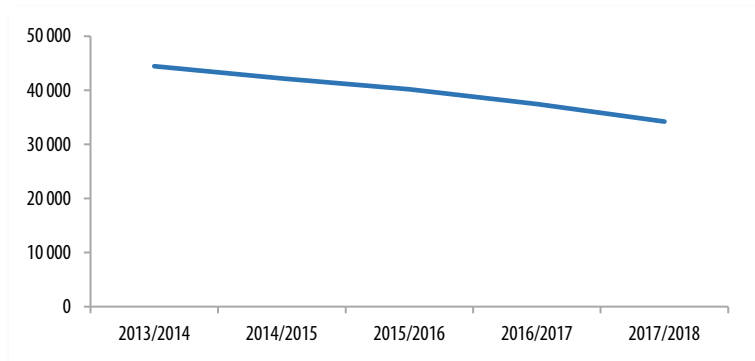
ОБРАЗОВАЊЕ

22.5. Уписани студенти у Републици Српској, школска 2017/2018.

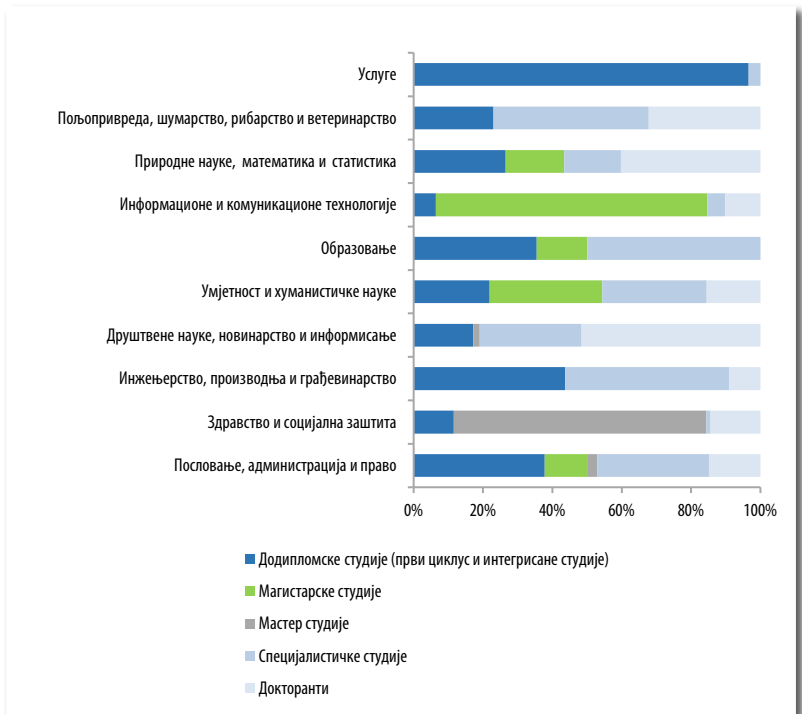
	Укупно уписани студенти		Стари програм		Болоњски програм	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	34 224	19 442	562	346	33 662	19 097
I циклус	31 850	18 110	518	333	31 332	17 777
II циклус	2 244	1 272	31	10	2 213	1 262
III циклус	130	60	13	2	117	58

22.6. Дипломирани студенти, магистри наука, мастери, специјалисти и доктори наука, 2017.

	Дипломирани студенти		Магистри наука		Мастери		Специјалисти		Доктори наука	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	5 081	2 936	42	20	383	201	109	61	54	17

Графикон 22.4. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школска 2013/2014 - 2017/2018. година

Графикон 22.5. Уписани студенти у Републици Српској према области образовања, школска 2017/2018. година

23 КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

„Ко жели да пјева, увијек ће наћи пјесму.“

Култура представља не само духовну потребу или храну него карактерно обиљежје и идентитет једног друштва или једног народа. Умјетност је важна животна нит за сваког појединца, то је немјерљив и невидљив флуид који уздиже, усређује и оплемењује човјека. Потреба за стварањем, па и умјетничким, је развила људски ум до неслућених граница.

Због свега наведеног умјетност и култура никако не смију бити гурнути на друштвену маргину. Управо зато у 2017. години за културу и умјетност Републике Српске десила су се два изузетно важна догађаја.

Народна скупштина Републике Српске усвојила је Стратегију развоја културе Републике Српске за период 2017 -2022. године. Овај изузетно важан и вриједан документ предвиђа не само конкретне циљеве него и детаљан и обавезујући скуп мјера и активности (укључујући и знатно већа средства из буџета) за развој културе и умјетности у Републици Српској.

У току 2017. године град Бањалука, као најзначајнији административни, привредни и културни центар Републике Српске, покренуо је обимне активности на предаји апликације за кандидатуру Бањалуке, као Културне престонице Европе у 2024. години. У међувремену, док се припрема ово издање, стигла је вијест да је Бањалука одабрана у најужи круг са још два града кандидата за Културну престоницу Европе. Без обзира да ли ће Бањалука освојити ову ласкаву титулу, оваква одлука Европске комисије представља велики подстрек за развој културе, не само у Бањалуци него и у Републици Српској.

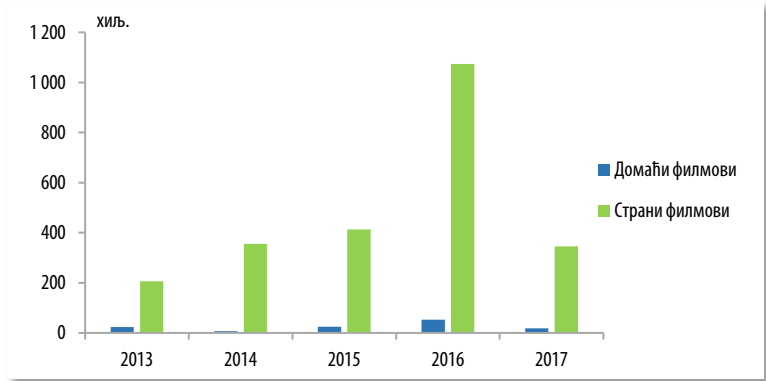
Током 2017. године у Републици Српској одржан је велики број квалитетних и врло посећених фестивала (филмски, музички, фолклорни), те концерата и изложби. Такође, вриједно је истаћи да је Народна и универзитетска библиотека Републике Српске у сарадњи са Службеним гласником Републике Српске на Сајму књига у Андрићграду добитник награде за издавачки подухват године – у питању је сабрана проза Петра Кочића, веома вриједно и изузетно ексклузивно издање.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

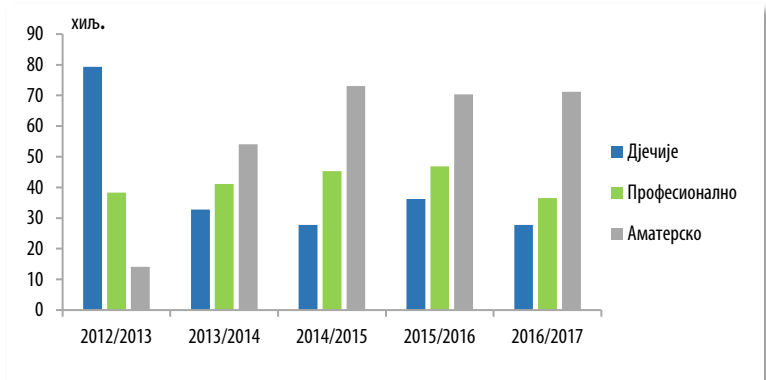
Републички завод за статистику Републике Српске у 2017. години био је институција са највише електронских публикација уписаних у ИССН центру БиХ.

У Републици Српској, у 2017. години, у односу на 2016. годину, забиљежен је пад броја посјетилаца домаћих и страних филмова, као и код представа у дјечијем и професионалним позориштима.

Број посјетилаца у биоскопима, у 2017. години у односу на 2016. годину, мањи је за 65%, нарочито код страних филмова (68%).

Графикон 23.1. Посјетиоци биоскопа

Графикон 23.2. Посјетиоци позоришта

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Радио–станице су у 2017. години највише емитовале музички и забавни програм, а најмање дјечији, омладински и образовни програм.

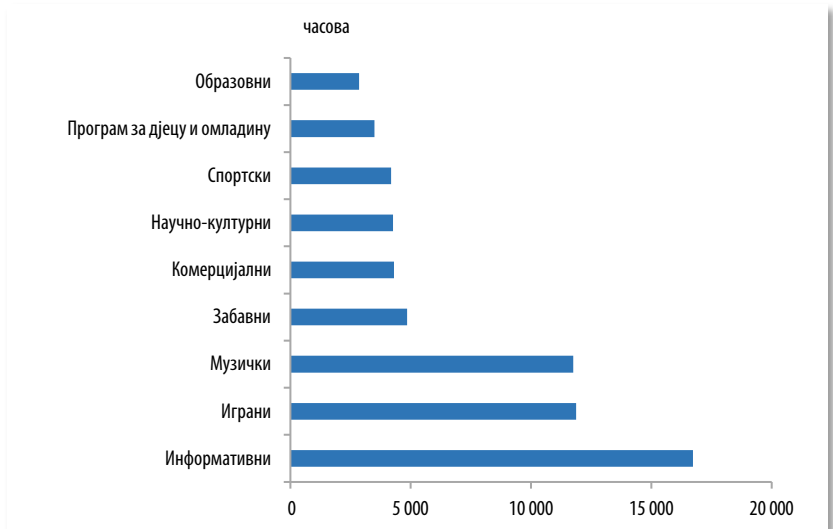
Број емитованих часова на радио–станицама, у 2017. години у односу на 2016. годину, мањи је за 0,4%.

Графикон 23.3. Емитовани програм радио–станица, 2017.

Телевизијске станице су у 2017. години највише емитовале, информативни, играни и музички програм, а најмање програм за дјецу и образовни програм.

Број емитованих часова на телевизијским станицама у 2017. години у односу на 2016. годину, мањи је за 3,4%.

Графикон 23.4. Емитовани програм ТВ станица, 2017.

Број корисника књижног фонда библиотека у 2017. години у односу на 2016. годину мањи је за 1,3%.

24 ЗДРАВЉЕ

„Нека ти љекар буде ово троје: ведро душа, одмор и умјерен начин живота.“

У јавном здравству Републике Српске, у 2017. години било је запослено 13 338 медицинских радника и сарадника, од којих је око 41,3% у домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18,9% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 2 507 запослених, од којих око 11,5% чине доктори медицине.

У служби опште и породичне медицине забиљежено је око 4,26 милиона посјета од којих се око 26,4% односи на прве посјете доктору. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У 2017. години, 203 094 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 2,2% више него у 2016. години.

24.1. Доктори медицине у здравственим установама

	2016	2017
УКУПНО	2 761	2 808
У јавном здравству	2 530	2 520
У приватним амбулантама	231	288

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Укупан број стоматолога који њихову примарну дјелатност обављају у јавном здравству је у сталном порасту. Тако је у 2017. години укупан број стоматолога био већи за 4,0% него 2012. године, а чак 17,4% већи у односу на укупан број стоматолога у јавном здравству у 2007. години.

Највише случајева обољелих од варичела

Током 2017. године у Републици Српској евидентирано је око 6,1% мање пријављених случајева заразних и паразиталних болести у односу на 2016. годину.

Од укупног броја пријављених случајева у 2017. години, највећи број обољелих је од варичела (око 4,6 хиљада), с тим да је овај удио за око 14,2% мањи него 2016. године.

У Републици Српској, у 2017. години, евидентирано је слабљење епидемије обољелих од морбила - малих богиња (B05) која је уочена током 2014. године. Удио обољелих од малих богиња у 2015. години био је 14,7% у укупном броју обољелих, док је 2017. године тај удио био 0,03%.

24.2. Пријављени случајеви заразних и паразиталних болести у Републици Српској

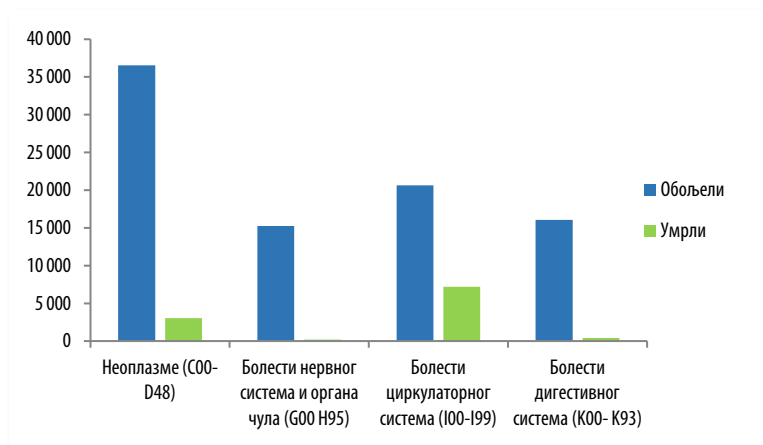
	Број пријављених случајева
2013	16 707
2014	16 979
2015	16 418
2016	14 289
2017	13 419

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

Највише обољелих од неоплазми, а највише умрлих од болести циркулаторног система

У Републици Српској, у 2017. години, забијежено је 194 943 обољелих. Од укупног броја обољелих, 18,7% је обољелих од неоплазми, од којих је у истом периоду умрло око 20,6% лица. Од посљедица болести циркулаторног система, од којих је у 2017. години обољело око 10,6% лица, умрло је 7 180 лица или око 49,0% од укупног броја умрлих.

ЗДРАВЉЕ

Графикон 24.1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2017.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

25 ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

„Ономе, ко умије да чека, временом све долази.“

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

У Републици Српској у 2017. години било је 913 хиљада здравствено осигураних лица, што представља смањење од четири хиљаде у односу на 2016. годину

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2017. години били су привремено неспособни за рад 565 хиљада дана, у нешто мање од 11 хиљада случајева. Поредећи са претходном годином, ријеч је о повећању од 33 хиљаде дана, као и повећању од 406 случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској у 2017. години издато је нешто више од 6,9 милиона рецепата, што је за 2,2 милиона рецепата више него десет година раније, односно 2008. године.

25.1. Осигурана лица према категоријама здравственог осигурања (просјек)

Категорија осигурања	2013	2014	2015	2016	2017
УКУПНО	910 958	909 813	910 055	917 357	913 275
Активни осигураници	202 413	192 059	191 583	195 471	229 442
Уживаоци права из ПИО	205 663	206 867	214 574	211 044	213 809
Лица ван радног односа	167 130	171 096	176 631	183 318	166 209
Чланови породице носиоца осигурања	335 752	339 791	327 267	327 524	303 815

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

25.2. Коришћење права из здравственог осигурања

	2013	2014	2015	2016	2017
Привремена неспособност за рад, број дана	473 978	440 186	528 964	531 360	564 691
Број издатих рецепата	6 636 527	6 128 173	6 573 847	6 882 844	6 908 239

Извор: Фонд здравственог осигурања Републике Српске

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

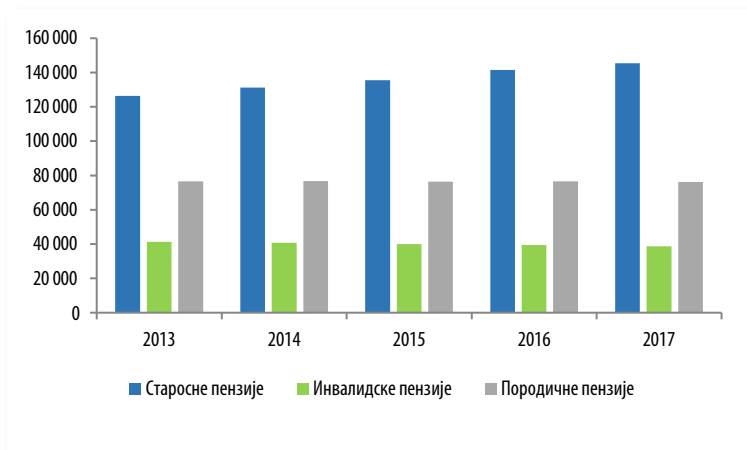
ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Укупан број корисника права на пензију посљедњег дана 2017. године био је већи од 260 хиљада. Од тог броја, око 145 хиљада су корисници старосне пензије, око 39 хиљада корисници инвалидске пензије, а око 76 хиљада су корисници породичне пензије.

Укупна просјечна пензија у 2017. години износила је 309 КМ, просјечна старосна пензија износила је 337 КМ, просјечна инвалидска пензија износила је 290 КМ, док је најнижа била просјечна породична пензија, 265 КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечан број година коришћења права на личну пензију у 2017. години за мушки пол износио је 17 година, а за женски пол 20 година.

Графикон 25.1. Корисници права на пензију (стање 31. децембра)

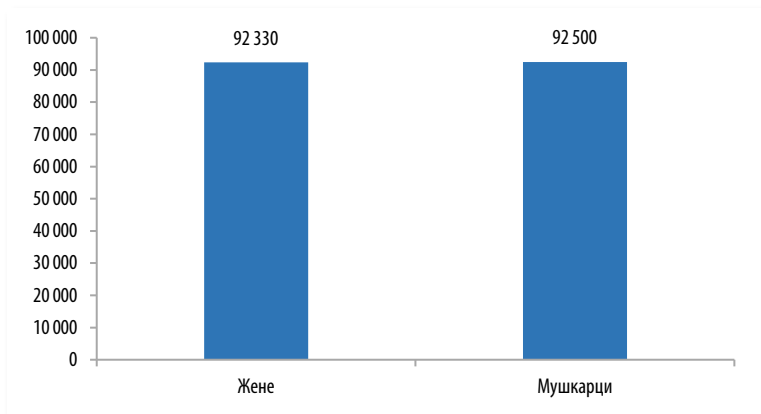
Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

26 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

„Ако чиниш добро, не ударај у велико звоно.“

У Републици Српској, у 2017. години, један од облика социјалне заштите примало је 184 830 лица, од чега су корисници већином пунољетна лица и то 73,5%, док је малољетних корисника било 26,5%.

Посматрано по полу незнатно је већи удио мушких корисника социјалне заштите

Графикон 26.1. Корисници социјалне заштите према полу, 2017.

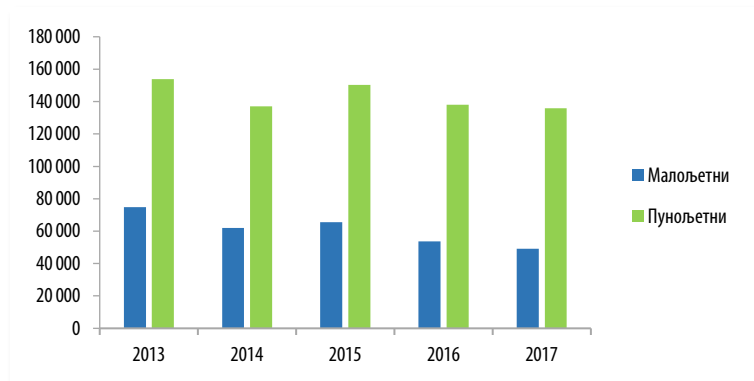
Број корисника социјалне заштите у 2017. години умањен је за 3,5% у односу на 2016. годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Током 2017. године, у Републици Српској усвојено је шесторо дјете.

Број малољетних корисника умањен је за 8,6%, а број пунољетних корисника умањен је за 1,6%

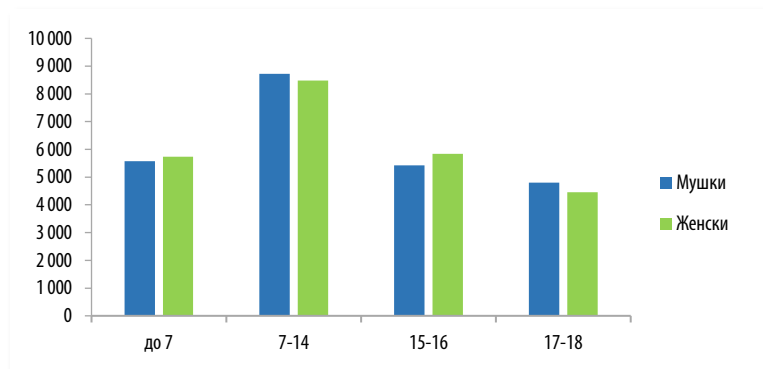
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Графикон 26.2. Број корисника социјалне заштите по годинама

Од 2013. године број корисника социјалне заштите је у опадању и од 2013. до 2017. године, број корисника умањен је за 19,2%.

Током 2017. године евидентирано је 49 035 малољетних корисника социјалне заштите. Највише малољетних корисника је у категорији 7-14 година старости, а најмање у категорији 17-18 година.

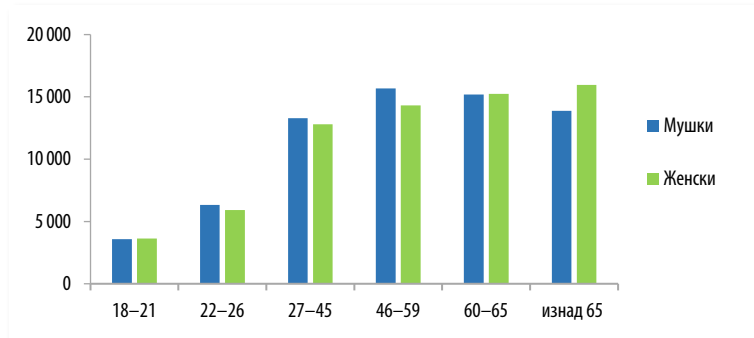
Графикон 26.3. Малољетни корисници према полу и годинама старости, 2017.

Посматрано по категоријама, највише малолетних корисника било је из категорије угрожених породичном ситуацијом (52,1%). Из исте категорије било је највише дјеце чији родитељи немају довољно прихода за издржавање (75,3%).

Графикон 26.4. Малолетни корисници према главним категоријама, 2017 (стање на крају године)

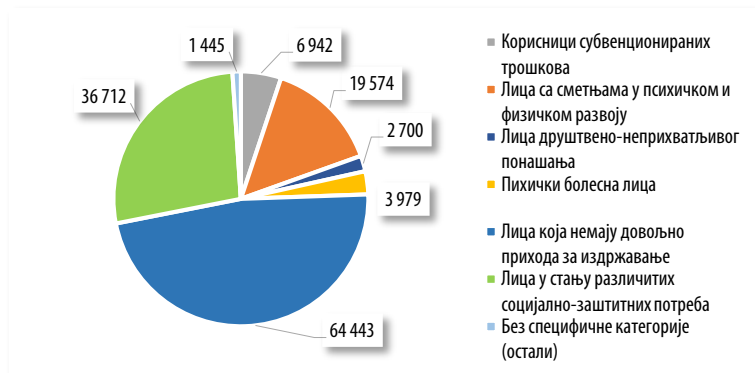
Један од облика социјалне заштите, у 2017. години, примало је 135 795 пунолетних лица, од чега су најбројнији корисници лица старости од 60–65 година, док је најмањи број корисника старости од 18–21 године.

Графикон 26.5. Пунолетни корисници према полу и старости, 2017.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Од пунољетних корисника, гледано по категоријама, највише је Лица која немају довољно прихода за издржавање (47,5%). У оквиру ове категорије најзаступљенија су *Остала лица у стању социјалне потребе* (24,6%).

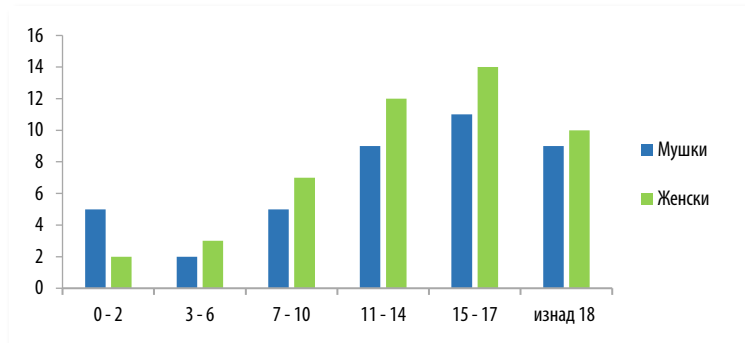

Графикон 26.6. Пунољетни корисници према главним категоријама, 2017 (стање на крају године)

Установе социјалне заштите

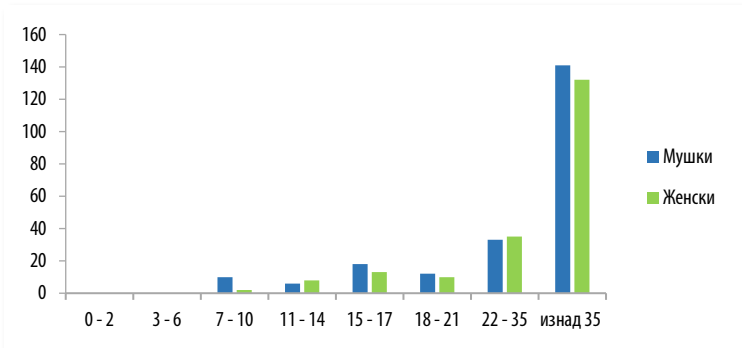
У домовима за дјецу и омладину, у 2017. години, било је смјештено 89 корисника. Највише их је старости од 15-17 година, а најмање старости од три до шест година.

У домовима је већи удио женских корисника (53,9%).

Графикон 26.7. Корисници домова за дјецу и омладину према полу и старости, 2017.

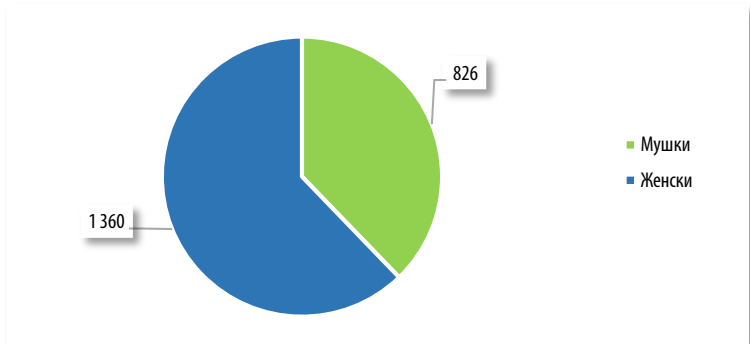
У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2017. години било је смјештено 420 лица, а највише их је старости изнад 35 година (65,0%).

Графикон 26.8. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2017.

У установама за одрасла инвалидна лица током 2017. године било је смјештено 42 корисника, од којих су најзаступљенији физички инвалиди (81,0%).

Током 2017. године, 2 186 лица било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене (62,2%). Највише је корисника преко 80 година старости (51,9%).

Графикон 26.9. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2017.

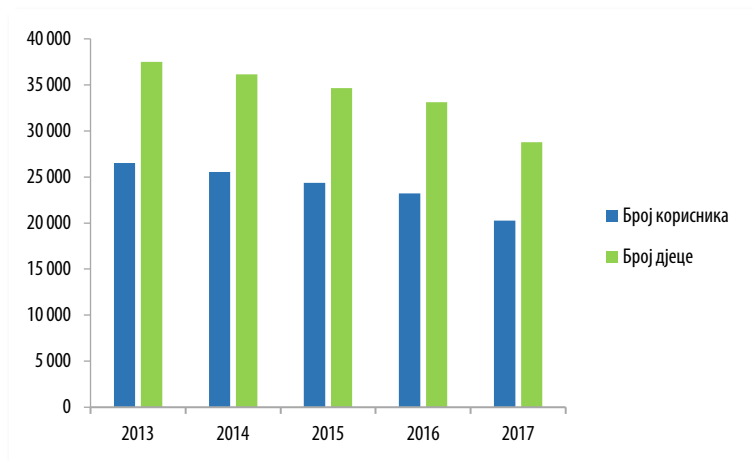
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Корисници додатака на дјецу

Укупно је 20 279 корисника остварило право на додаток на дјецу у 2017. години, док је 28 767 дјецу користило право на додаток за дјецу у 2017. години.

Током 2017. године укупан број корисника који остварују право на додаток на дјецу умањен је за 12,6%, док се број дјеце смањио за 13,2%.

Број корисника и број дјеце, од 2013. године, која остварују право на додаток на дјецу је у сталном опадању. Од 2013. до 2017. године број корисника умањен је за 15,0%, а број дјеце за 14,0%.

Графикон 26.10. Број корисника додатака на дјецу и број дјеце

27 ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

„Без муке нема науке.“

Савремено тржиште карактеришу перманентна неизвјесност и потреба сталног прилагођавања, што је могуће остварити само системским улагањем у истраживање и иновације.

У Републици Српској, у 2017. години, за истраживање и развој потрошено је 17,1 милион КМ, од чега је 10,9 милиона потрошено у пословном сектору

У Републици Српској, у 2017. години, бруто домаћи издаци за истраживање и развој износили су 17 196 000 КМ, од чега су текући издаци износили 13,8 милиона КМ, а инвестициони издаци 3,3 милиона КМ. Текући издаци обухватају трошкове рада и трошкове накнада запосленима и остале текуће трошкове, док инвестициони обухватају издатке за земљиште и грађевинске објекте, машине и опрему, патенте, лиценце, студије и пројекте, хардвер и софтвер, те остале инвестиционе издатке.

Више од половине бруто домаћих издатака утрошено је у области *Инжењерство и технологија* (60,4%). *Инжењерство и технологија* је научна област која обухвата поља као што су грађевинарство и архитектура, материјали, електротехника, електроника и информационо инжењерство, затим машинско, хемијско, медицинско и инжењерство животне средине, индустријску и биотехнологију животне средине, нанотехнологију и остала инжењерства и технологије.

Од укупно утрошених средстава за ИР, приближно исти удио средстава утрошен је за *Транспорт, телекомуникације и остале инфраструктуре* (24,6%), *Опште унапређење знања* (23,0%) и *Индустријску производњу и технологију* (21,9%).

На укупно 234 истраживачко-развојна рада, у 2017. години, радило је 1 030 лица, односно изражено помоћу еквивалента пуне запослености 731 лице. Еквивалентом пуне запослености добијамо број лица који су на пословима истраживања и развоја радили пуно радно вријеме. Нешто више од половине радова припада примијењеним истраживањима која се предузимају ради стицања нових знања усмјерених на рјешавање неког практичног задатака, односно остварење неког практичног циља.

Од укупног броја запослених и ангажованих особа, које укључују истраживаче, стручне сараднике, техничко особље, руководеће особље и остале, 2/3 су истраживачи. Од укупног броја истраживача 2/5 су жене. Када се посматра научна област истраживачког рада 43,6% истраживача радило је у области *Инжењерство и технологија*.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

У периоду 2014–2016. године у Републици Српској 22,7% предузећа било је иновативно активно. Иновативност предузећа расте са њиховом величином

Иновативно активна су предузећа која су увела иновацију производа и/или иновацију процеса и/или су започела или прекинула иновативне активности и/или иновацију у организацији и/или иновацију у маркетингу предузећа.

Технолошки иновативно активна предузећа, којих је у Републици Српској у периоду 2014–2016. године било 19,4%, су предузећа која су увела нови или значајно побољшани производ или услугу и/или нови или значајно побољшани начин производње или испоруке, односно предузећа која су започела иновативну активност или су је прекинула до краја 2016. године.

Нетехнолошки иновативно активна предузећа, којих је у посматраном периоду у Републици Српској било 15,9%, су предузећа која су увела нову организациону методу у пословној пракси и/или нови маркетиншки концепт или стратегију која се разликује од већ постојећих у предузећу.

У Републици Српској, у периоду 2014–2016, 77,3% предузећа уопште није спроводило иновативне активности. Већина предузећа није спроводила иновативне активности, јер нису постојали увјерљиви разлози за иновирање. Три четвртине неинновативних предузећа као разлог су означила слабу потражњу за иновацијама на тржишту, непостојање потребе због ранијих иновација предузећа или веома слабе конкуренције на тржишту, као и недостатак добрих идеја за иновације.

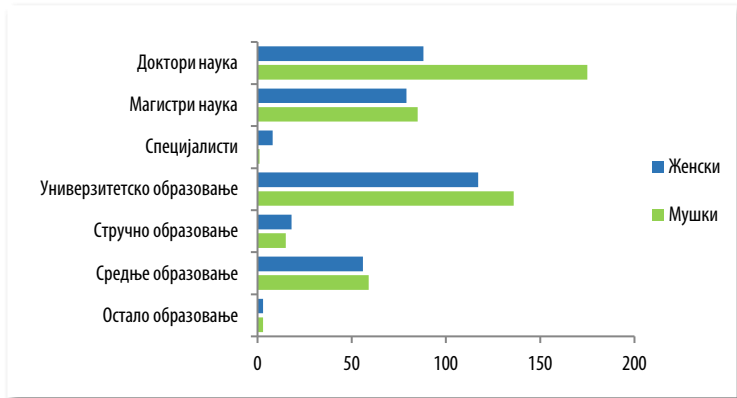
Остала предузећа која нису била иноватори, њих 23,6%, нису спроводили иновације због превеликих препрека.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Предузећа која су у периоду 2014–2016. године била иновативно активна највише су набављала машине, опрему, софтвере и зграде, њих 78,4%.

27.1. Истраживање и развој у Републици Српској

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примijeњени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2013	1 014	456	675	288	309	28	168	113	49 035	12 487	36 548
2014	1 007	468	631	254	288	82	163	43	17 839	11 630	6 209
2015	884	368	559	220	237	46	119	72	17 935	14 547	3 388
2016	709	327	438	204	167	30	100	37	16 736	14 650	2 086
2017	843	369	535	225	234	46	135	53	17 196	13 821	3 375

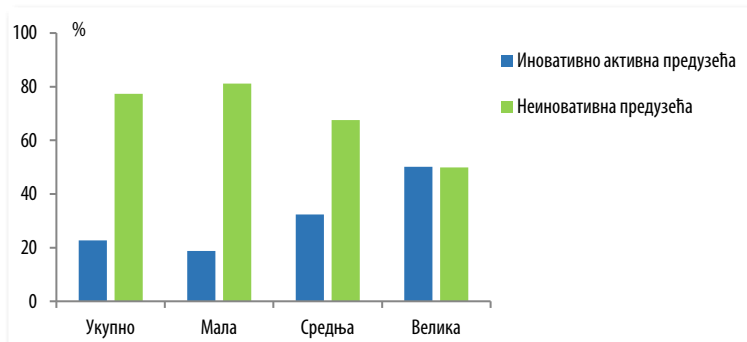

Графикон 27.1. Број запослених на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2017.

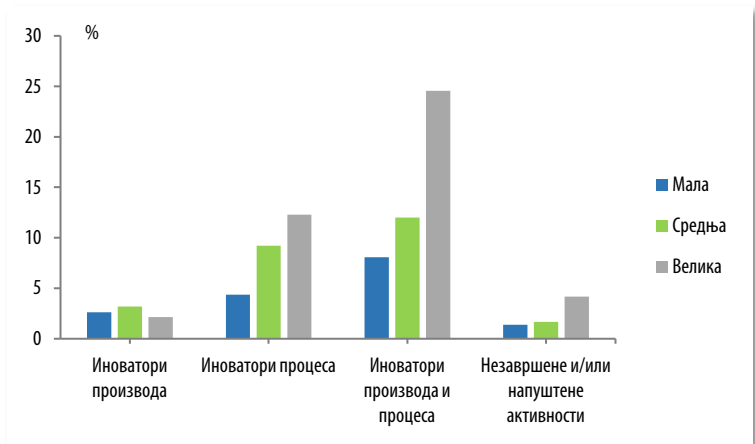
ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

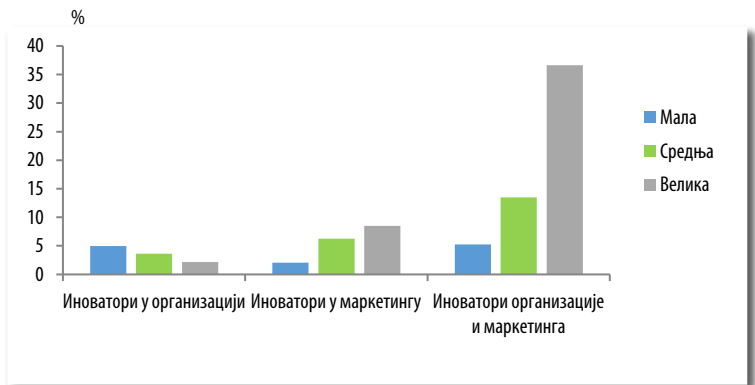
Графикон 27.2. Средства за истраживање и развој према друштвено-економским циљевима, 2017.

Графикон 27.3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2014–2016.

Графикон 27.4. Технолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2014–2016.

Графикон 27.5. Нетехнолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2014–2016.

28 КРИМИНАЛИТЕТ

„Све се знаде шта је и како је: свако дјело дође на видјело.“

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учиниоца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореци имају интерес и вољу да ефикасно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транснационална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела, сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малољетне учиниоце кривичних дјела.

ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

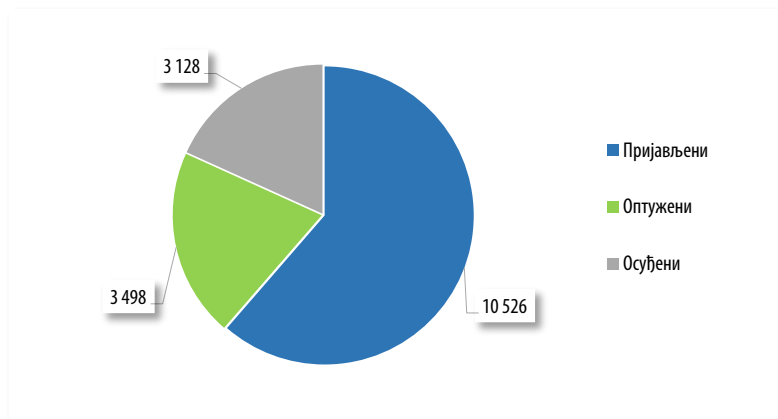
У надлежним тужилаштвима у Републици Српској, у 2017. години, ријешено је 10 526 кривичних пријава поднесених против пунољетних учинилаца. Од укупног броја у 23,6% случајева радило се о непознатим учиниоцима. Кривична дјела против имовине су, као и претходне године, била најбројнија и на њих се односило чак 42,6% од укупног броја ријешених кривичних пријава.

У надлежним судовима, у истом периоду, оптужено је 3 498, а осуђено 3 128 учинилаца. Од укупног броја осуђених 91,9% били су мушкарци, од којих су 23,7% били старосне доби од 30 до 39 година. За кривична дјела против имовине терети се сваки трећи оптужени учинилац. За кривична дјела против јавног реда и мира и кривична дјела против живота и тијела оптужен је сваки осми учинилац.

Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна казна, а забиљежена је у 54,0% случајева. Новчана казна изречена је у 26,8%, а казна затвора у 18,1% случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2017. години је, поређећи је са 2016. годином, ријешено 19,7% мање кривичних пријава поднијетих против пунољетних учинилаца због учињених кривичних дјела против јавног реда и мира.

Графикон 28.1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2017.

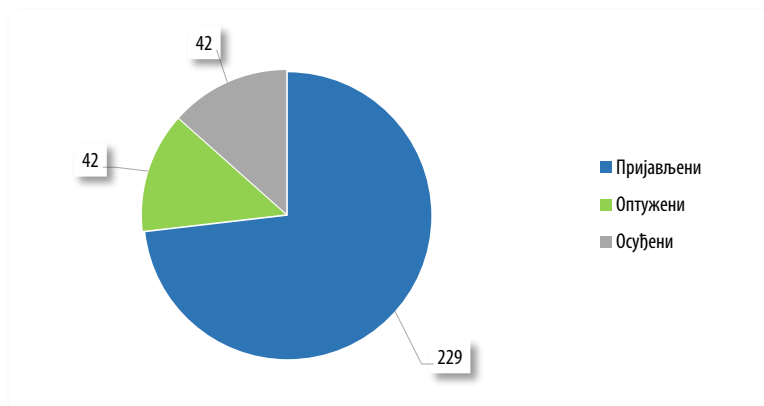
МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 229 ријешених кривичних пријава поднесених против малољетних лица, у 2017. години, 142 пријаве односиле су се на старије малољетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). У односу на укупан број пријављених, кривична дјела против имовине била су најбројнија, чак 61,6%. Друга по заступљености била су кривична дјела против живота и тијела са учешћем од 13,5% случајева.

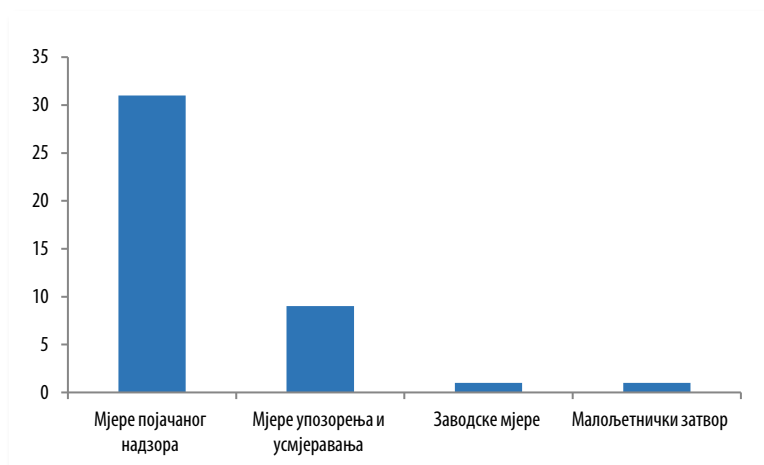
Оптужена су 42 малољетника, а за исти број малољетника је изречена и кривична санкција. За кривична дјела против имовине оптужена су 52,4%, а за кривична дјела против живота и тијела 16,7% малољетника.

Од укупно 42 изречене кривичне санкције, 95,2% изречене су учиниоцима мушког пола. Једна казна малољетничког затвора изречена је у 2017. години. Најчешће су изрицане васпитне мјере појачаног надзора 73,8%, потом мјере упозорења и усмјеравања 21,4% и заводске мјере 2,4%.

КРИМИНАЛИТЕТ

Графикон 28.2. Малољетни учиноци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2017.

Графикон 28.3. Изречене кривичне санкције за малољетнике, 2017.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикона.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а усљед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2.

Због усаглашавања са важећим прописима из области краткорочних статистика и ЕУ стандардима, Републички завод за статистику, од 2015. године, умјесто тромјесечног истраживања угоститељства спроводи истраживање „Квартални показатељи у хотелијерству и угоститељству”, са основним циљем редовне производње и објављивања релативних показатеља у тромјесечној динамици. Подаци новог истраживања повезани су са подацима за претходне године прерачуном преко стопа раста, што је омогућило очување серије индекса из области угоститељства.

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности приказана су словним ознакама по енглеском алфabetу, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је у поглављу „Подручја дјелатности”.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику Републике Српске и назив публикације).

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
∅	просјек
()	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(())	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
•	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
:	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м. н. в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
Gg	гигаграм
CO _{2-еқ}	еквивалентни угљен-диоксид
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
млрд.	милијарду
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
СОICOP	Класификација личне потрошње према намјени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
КМ	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ременидијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

На крају, поштовани читаоци, желимо да у овој књизи имате при руци неколико мање познатих појмова из статистике – није их лоше знати.

ПОЈМОВИ

Статистика

Статистика је наука која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података варијабилних појава, заснована на теорији вјероватноће.

Статистички скуп

Статистички скуп (основни скуп или популација) је скуп свих елемената на којима се извјесна варијабилна појава испољава и статистички посматра.

Обиљежје

Особине по којима се јединице статистичког скупа међу собом *разликују*, а које су предмет статистичког истраживања, називамо обиљежјима (промјенљивим или варијаблама). Различити видови у којима се једно обиљежје може јавити називају се **модалитетима** или **вриједностима** тога обиљежја.

Статистички узорак

Статистички узорак представља *дио* статистичког скупа на основу чијих особина доносимо статистичке закључке о одговарајућим карактеристикама популације из које је изабран.

Репрезентативни узорак

Узорак је репрезентативан ако својим особинама вјерно одсликава особине статистичког скупа из којег је изабран.

Статистички попис

Статистичким пописом (енг. *census*) обухватају се све јединице скупа у одређеном моменту који се назива **критични моменат**.

Статистичке серије

Статистичке серије представљају низове података сређених по вриједностима обиљежја или хронологији. Ако су уређене по обиљежју представљају **серије структуре**, а ако су уређене по хронологији представљају **временске серије**.

Аритметичка средина

Аритметичка средина (енг. *arithmetic mean* или *mean*) је у пракси најчешће коришћена средња вриједност. Популарно се још назива **просјек**. Израчунава се тако што се збир вриједности посматраног обиљежја подијели њиховим бројем.

Геометријска средина

Геометријска средина представља мјеру централне тенденције која изравнава пропорционалне промјене између података посматране серије. Израчунава се тако што се вриједности обиљежја међусобно помноже, а затим се из тог производа пронађе коријен са изложоцем који је једнак броју посматраних јединица.

Медијана

Медијана је вриједност обиљежја која се налази у средини серије чији су подаци сређени по величини. Дијели серију података на два једнака дијела (50% јединица су према вриједности обиљежја мање, а 50% веће од медијане).

Варијанса

Варијанса показује просјек квадрата одступања свих података од њихове аритметичке средине.

Стандардна девијација

Стандардна девијација представља просјечно одступање свих појединачних података од њихове аритметичке средине. Стандардна девијација може се израчунати директно из варијансе, односно као позитивна вриједност квадратног коријена варијансе.

Индекси

Индекси су релативни бројеви који показују однос нивоа једне или више појава у текућем (посматраном) периоду у односу на базни период. Најчешће се исказују у процентима.

Текући период

Текући период (година, тромјесечје, мјесец и сл.) је временски период у коме се посматра ниво појаве, док се период са којим се тај ниво пореди назива **базним периодом** или **базом**.

Просјечна стопа раста

Просјечна стопа раста (геометријска стопа раста) представља стопу по којој се појава просјечно повећава или смањује у периоду обухваћеним временском серијом.

Временске серије

Временске серије представљају низове нумеричких података о појави који су сложени хронолошким редослиједом у сукцесивним, једнаким, временским периодима.

Тренд

Тренд (секуларна тенденција) је развојна тенденција појаве у оквиру посматраног временског периода.

Десезонирање

Десезонирање је поступак којим се из оригиналних података временске серије одстрањује сезонски утицај. У мултипликативном моделу ово се постиже дијељењем оригиналних података са сезонским индексима и множењем са 100.

Извор: Ловрић, М.; Комић, Ј.; Стевић, С. (2006). Статистичка анализа – методи и примјена, Бања Лука, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

ОВО ЈЕ
РЕПУБЛИКА СРПСКА

